

”Hiljainen enemmistö”

Tutkimus yhteisöllisyydestä Ylilaudan keskustelualueella

Erkka Kärkkäinen

Etnologian maisteriohjelma

Syyslukukausi 2016

Historian ja etnologian laitos

Jyväskylän yliopisto

Humanistinen tiedekunta	Historian ja etnologian laitos
Erkka Kärkkäinen	
”Hiljainen enemmistö” - tutkimus yhteisöllisyydestä Ylilaudan keskustelualueella	
Etnologia	Pro gradu -tutkielma
12/2016	60 sivua
<p>Virtuaalietnografisen tutkimukseni tarkoitus on selvittää, miten Ylilauta-kuvafoorumin Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelunalueen käyttäjät luovat yhteisöllisyyttä vertaistietoa ja -tukea jakamalla. Tutkimani keskustelunalueen yleisimpiä lankoja eli keskustelunaiheita ovat turvapaikanhakijat ja islam. Ylilaudasta vastaavaa virtuaalietnografista tutkimusta ei ole tehty, joten tutkielma tarjoaa hyvin tietoa Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelunalueesta Ylilaudalla.</p> <p>Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelunalue on sekä aineistoni että tutkimukseni kenttä. Seurasin keskustelunaluetta lähes päivittäin keväällä 2016, ja analysoin käyttäjien jakamaa sisältöä kvalitatiivisen sisällönanalyysin ja kriittisen diskurssianalyysin avulla. Valitsin tutkittavakseni sellaisia keskustelunalueen lankoja, joissa oli ja joille tuli aktiivisesti uutta sisältöä tekstein ja kuvin. Tarkastelin käyttäjien eli nyymien kirjoitustyyliä, muun sisällön kuten internetlinkkien jakamista ja tietenkin mielipiteitä, jotka antoivat minulle arvokasta tietoa nyymien kokemusmaailmoista.</p> <p>Suurin osa kirjoituksista oli rasistisia ja vihamielisiä. Lankojen otsikot olivat välillä hyvin räikeitä, isoin kirjaimin kirjoitettua rasistipropagandaa. Silti kuitenkin viesteiltään runsaimmat langat olivat selkeästi kirjoitettuja ja sävyiltään ainakin näennäisesti neutraalimpia. Vertaistukea ja -tietoa tarjottiin eniten sellaisissa langoissa, joissa käyttäjät jakoivat jotain itsestään. Selkeintä vertaistuki oli tapauksissa, joissa esimerkiksi islamin leviämisestä huolestunut nyymi kysyy vertaisiltaan mielipidettä.</p> <p>Tutkimukseni osoittaa ennen kaikkea sen, miten vertaistuki inhimillisyyden muotona on näkyvää jopa Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelunalueen kaltaisessa rasistisessa kontekstissa. Toisaalta tutkimuksestani käy ilmi myös se, miten keskustelunalueen käyttäjien konsensus vaientaa tehokkaasti toisinajattelijat eli tässä tapauksessa rasismin kritisoijat.</p>	
Virtuaalietnografia, virtuaaliyhteisöllisyys, vertaistuki, vertaistieto, rasismi	
Jyväskylän yliopisto	

Virtuaalietnografisen tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miten Ylilauta-kuvafoorumin Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueen käyttäjät luovat yhteisöllisyyttä vertaistietoa ja -tukea jakamalla. Tutkimani keskustelualueen yleisimpiä lankoja eli keskustelunaiheita ovat turvapaikanhakijat ja islam. Ylilaudasta vastaavaa virtuaalietnografista tutkimusta ei ole tehty, joten tutkielma tarjoaa hyvin tietoa Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueesta Ylilaudalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
1.1 Mikä on Ylilauta?	4
1.2 Tutkimuskysymys	11
1. Metodit ja etiikka	13
2.1 Virtuaalietnografia	13
2.2 Kvalitatiivinen sisällönanalyysi	17
2.3 Kriittinen diskurssianalyysi	18
2.4 Onlineyhteisö ja kyberkulttuuri	21
2. Toiseuden rakentuminen vertaistiedon ja -tuen avulla	28
3.1 Tieto	28
3.2 Vertaistieto ja vertaistuki	29
3.2.1 Soldiers of Odin	44
3.2.2 Suvakit	49
3.2.3 Mädätys	52
3. Johtopäätökset	54
Lähteet	56
Tiivistelmä	3

1. Johdanto

1. Johdanto

Virtuaalietnografinen tutkimukseni käsittelee Ylilauta-nimisen kuvafoorumin keskustelualuetta Maahanmuutto ja monikulttuuri. Tutkimukseni pyrkii vastaamaan kysymyksiin siitä, millaista yhteisöllisyys on anonyymiuteen perustuvalla Ylilaudan keskustelualueella ja miten käyttäjät eli nyymit rakentavat yhteisöllisyyttään vertaistiedon ja -tuen jakamisen avulla.

Kandidaatintutkielmani vuodelta 2013 käsitteli Ylilaudan keskustelualueita.

Kandidaatintutkielmaani varten tekemäni haastattelut osoittautuivat relevanteiksi myös tässä tutkimuksessa.

Tutkimukseni aineisto ja kenttä on Ylilaudan Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualue, jonka kirjoituksia tutkin tammikuusta 2016 aina saman vuoden kesään saakka. Vuonna 2013 tein kandidaatintutkielmaani varten haastattelun ja sähköpostikyselyn, joissa tiedustelin informanteiltani perustietoa Ylilaudasta. Analysoin keskustelualueen kirjoituksia kvalitatiivisen sisällönanalyysin eli lähiluvun ja kriittisen diskurssianalyysin avulla. Virtuaalietnografia on tutkimukseni laajempi teoreettinen viitekehys. Keskustelualueen langoista eli keskustelunaiheista valitsin tutkittavakseni sellaisia, jotka olivat pitkiä ja joissa oli nähtävillä selvää vuoropuhelua nyymien välillä. Keskustelualueen kirjoitukset ovat suurimmaksi osaksi maahanmuuttokriittisiä ja jopa suoraan rassistisia. Eriäviä mielipiteitä keskustelunaiheisiin ilmenee harvoin. Aluksi käsittelen tutkielmani metodeita ja etiikkaa, jonka jälkeen ryhdyn purkamaan varsinaista aineistoani luvussa kolme. Alalukujen aiheet valitsin oman mielenkiintoni perusteella, sillä niissä vertaistuki ja -tieto ilmenevät runsaimmin.

1.1 Mikä on Ylilauta?

Ylilaudan formaatti perustuu imageboard-foorumeihin, joista tunnetuin lienee 4chan. Toinen haastateltavanikin toteaa, että 4chan on eräänlainen kuvafoorumien ”emo”. Ylilauta koostuu 4chanin tapaan erilaisista keskustelualueista, joita on noin kolmekymmentä. Keskustelualueet jaotellaan NSFW- ja SFW-alueisiin. NSFW-keskustelualueille (*Not Safe For Work*) on mahdollista lisätä alle 18-vuotiailta kiellettyä sisältöä, kun taas SFW-alueet (*Safe For Work*) ovat paikkoja, joissa k-18-materiaalia ei saa jakaa. Ylivoimaisesti suosituin keskustelualue on Satunnainen, jolla ainakin iltapäivisin tutkielmaa tehdessäni on lähes aina noin tuhat lukijaa. Satunnainen-osiossa keskusteluaiheet ovat nimensä mukaisesti satunnaisia; polttavista ajankohtaisista uutisista televisiosarjojen juonipaljastuksiin ja eroottisista kuvista vapaaseen assosiaatioon. Haastattelustani (2013) käy kuitenkin ilmi, että Satunnaisellakin ”on niitä juttuja, jotka kiertää siellä uudestaan ja uudestaan ympyrää”. Tällaisia juttuja ovat esimerkiksi eräät meemit, joita kierrätetään uudestaan ja uudestaan.

Ylilauta on Suomen suosituin kuvafoorumi tällä hetkellä. Paikka, jossa ehkä jopa hieman perversioituneet ihmiset voivat pitää vähän hauskaa muidenkin kustannuksella. Ei pelkästään omalla (haastattelu, tammikuu 2013.)

Muita keskustelualueita ovat esimerkiksi Ajoneuvot, Liikunta ja terveys, Ihmissuhteet, Arkipäiväinen, Ruoka ja juoma, My little pony, Poliitikko, Sarjat ja elokuvat sekä Pelit. Keskustelualueilla voi aloittaa niin sanottuja lankoja, jotka ovat käytännössä keskusteluaiheita. Näihin lankoihin muut käyttäjät voivat kirjoittaa omia kommenttejaan tai mielipiteitään. Usein langat aloitetaan jonkinlaisella gallup-tyyppisellä kysymyksellä tai kehotuksella etsiä esimerkiksi tietyn tyyppisiä kuvia langan täytteeksi. Tyypillistä on, että uusia lankoja ei aloiteta, mikäli aiheesta on jo olemassa lanka. Jos vanhaa lankaa kommentoidaan, se palaa takaisin keskustelualueen etusivulle. Langan aloittajasta käytetään nimitystä AP eli alkuperäinen postaja. Ylilaudan käyttäjiä kutsutaan nyymeiksi, millä halutaan korostaa foorumin anonymiteetin merkitystä. Ylilaudalle on mahdollista kommentoida myös nimimerkillä, mutta tällaiset ”nimihomot” ovat Ylilaudalla yleisesti halveksuttuja.

Informanttini mukaan Ylilaudalla huumori on tärkeässä roolissa. Vuonna 2013, kun tein kandidaatintutkielmaani, erilaiset meemit muodostivat suuren osan Ylilaudan keskustelualueiden

sisällöstä. Internetmeemit ovat yksinkertaisimmillaan kuvia, joihin on liitetty tekstiä. Meemejä käytetään esimerkiksi reaktionä tai vastauksena muiden nyymien kirjoituksiin. Hyvä meemi on haastateltavani mukaan ajankohtainen ja nokkela, mutta tärkeää on myös oikea ajoitus sen julkaisussa. Onkin oma haasteensa löytää nopeasti tilanteeseen sopiva meemi tuhansien erilaisten kuvien joukosta. Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella meemejä ei niiden perinteisessä muodossa juuri julkaista.

Sähköpostikyselyyni vastannut informanttini antoi hyvin yleisluontoisen kuvauksen Ylilaudalla jaetusta sisällöstä. Käyttäjät jakavat enimmäkseen tekstiä, kuvia ja linkkejä ”pääsääntöisesti sillä periaatteella, että ne joko ilmentävät omia tuntemuksia tai elämänkatsomusta tai ovat yleisesti enemmän tai vähemmän huvittavia edes pienen yhteisön sisällä”. Meemien, eli tässä yhteydessä ”internetilmiöiden” rooli on hyvin iso Ylilaudalla. Molemmat informanttini korostavat, että meemien käyttö helpottaa erilaisten tunteiden ilmaisua. Teksti ja erilaiset hymiöt eivät tähän aina riitä. Meemit ovat useimmiten kuvia, joihin saattaa liittyä jonkinlainen teksti, mutta ne saattavat myös olla pelkkiä kuvia tai tekstinpätkiä. Kaikki kuvat eivät kuitenkaan ole meemejä. Haastattelussa ilmeni, että Ylilaudalla meemi on useimmiten kuva, jonka suurin osa Ylilaudan käyttäjistä tunnistaa ja ”osaa yhdistää johonkin tiettyyn asiaan”. Monesti langan eli uuden keskusteluaiheen aloittaja liittää tekstiinsä kuvan, joka ei millään lailla liity aiheeseen.

Meemien käytössä tärkeää on ajoitus ja asiayhteys. Informanttini pitää meemien käyttöä samanlaisena taiteenlajina kuin vitsien kerrontaa: ”sitä paremmat naurut mitä osuvampi meemi”. Sähköpostikyselyyni vastannut haastateltavani totesi, että paitsi meemien käyttö myös niiden mukailu ja uusien meemien luominen on tärkeää.

Yleisenä oletuksena on, että mikäli pystyt kontributoimaan (osallistumaan) kyseessä olevaa linkkiä meemillä tai sen mukaella, on huumoriarvo taattu (sähköpostikysely, tammikuu 2013).

Toisen haastateltavani mukaan meemien pakottaminen on Ylilaudalla todella yleistä. Pakottaminen tarkoittaa sitä, että tiettyä meemiä lähetetään eli postataan useita kertoja keskustelualueelle, jotta

mahdollisimman moni näkisi sen. Meemien pakottamista pidetään informanttini mukaan jopa halveksuttavana, etenkin jos on syytä epäillä, että meemi on pakottajan itsensä tekemä. Pakotetusta meemistä saattaa tulla yleisesti yhteisön hyväksymä meemi, mikäli ”pakottamisen aiheuttamana langasta tulee riittävän pitkä”. Monet pakotetut meemit ovat myös yksinkertaisesti huumoriarvoltaan niin kehoja, että niitä ruvetaan käyttämään juuri siksi.

Eräs mielenkiintoinen ilmiö meemejä koskien on se, että niitä muutetaan paremmin omaan kulttuuriin sopivaksi. Informanttini mukaan tämä on hyvin yleistä. Esimerkiksi englanninkielisiä meemejä paitsi suomennetaan, myös raa’asti muokataan, jotta suomenkielisten on helpompi samaistua niihin ja käyttää niitä sopivissa yhteyksissä. Rajatumpana esimerkkinä mainitsen Jyväskylän yliopiston oman meemisivun Facebookissa. Siellä esitellään monia kansainvälisiä meemejä, joita on muokattu Jyväskylän yliopiston opiskelijakulttuuriin sopivaksi. Jyväskylän yliopiston meemit ovat enimmäkseen kuva-teksti-tyyppisiä.

Kuten millä tahansa muullakin foorumilla, myös Ylilaudalla käyttäjät jakautuvat kokeneempiin käyttäjiin ja uudempaan käyttäjiin. Informanttini mukaan vanhemmat käyttäjät, joita kutsutaan vanhahomoiksi, ovat ”olleet sisällä lautakulttuurissa jo ennen Ylilautaa”. Uudempia käyttäjiä nimitetään vastaavasti uusihomoiksi.

Kuten jo nimityksistä "vanha- ja uusihomo" voidaan päätellä, jako kokeneiden ja kokelaiden välillä on suuri, joskin silti nimellinen. Vaikka "uusihomoutta" pidetään halventavana käsitteenä, rajat hämärtyy heti kuin pystyy tekemään jotain yleisesti huvittavaa (sähköpostikysely, tammikuu 2013.)

Sanotaanko näin, että jokainen varmasti haluaa määritellä itsensä vanhahomoksi. Mutta tota, jos siitä lähtee niin... okei, sinä oot silloin varmasti niinku jonkinnäkönen vanhahomo jos sä oot oikeesti alottanu lurkkailemaan esimerkiksi vaikka sitä 4chania silloin 2003 eli silloin ku se on about tullu esille. Ja tota silloin minä voisin väittää, että sinä olet vanhahomo. Mutta uusihomona sä oot abouttiallaa sitä ikäluokkaa, joka on vasta tutustunu siihen Ylilautaan eli kohtalaisen uusi olet siellä, etkä välttämättä tunne ihan kaikkea (sisältöä) mitä sinne tulee eli koet koko ajan semmosia ahaa-elämyksiä kun vietät aikaa siellä. Vanhahomouteen taas sitte suomalaisten puolesta voisi lukea

niinku ne Finnchan- ja Kuvalauta-ajat ja muut vastaavat (Ylilautaa edeltäneet kuvafoorumit), että sen jälkeen on ollu Kuvafoorumia ja muuta paskaa. (haastattelu, tammikuu 2013.)

Hierarkkisesti vanhahomot siis ovat uusihomojen yläpuolella. Haastateltavani kuitenkin toteaa, että käyttäjiä on hyvin vaikeaa tällä lailla kategorisoida Ylilaudan anonyymiuden vuoksi. Yleistä on, että joku jakaa kuvan vaikkapa jostain vanhasta matkapuhelimesta ja lisää siihen tekstin ”jonnet ei muista”. Jonneilla tarkoitetaan informanttini näkemyksen mukaan suunnilleen yläkouluikäistä, energiajuomaa juovaa poikaa. Jonneja pidetään toisin sanoen uusihomoina. Yksinkertaistetusti, kaikki Ylilaudan käyttäjät haluaisivat itseään kutsuttavan vanhahomoksi.

Ylilaudalla on myös mahdollista ostaa kultatilioikeus. Kultatilin omistaja saa käyttöönsä erilaisia lisäominaisuuksia, kuten mahdollisuuden piilottaa mainokset ja lisätä sivustolle suurempia tiedostoja. Haastateltavani mukaan kultatilin omistajia halveksutaan, samoin kuin ”nimihomoja”, jotka käyttävät Ylilautaa nimimerkillä anonyymiuden sijaan.

My Little Pony -keskustelualueella eräs käyttäjä aloittaa langan, hänen nimimerkkinsä on jonneburger. Lanka alkaa nopeasti täyttyä kommenteista, joissa jonneburgeria kehoitetaan tai jopa vaaditaan poistamaan nimimerkkinsä. Eräs käyttäjä ilmaisee tyytymättömyytensä nimimerkkien käyttöön näinkin suoraan: ”-- nimihomoiilu on vittumaista kusipäisyyttä itsessään anonyymillä keskustelualueella.” (juu elikkäs... 5.4.2013, 4.) Korkeimmalla Ylilaudan hierarkiassa ovat kuitenkin ne käyttäjät, jotka informanttini sanoin ”pitävät sivuston hengissä” eli ovat aktiivisia käyttäjiä riippumatta siitä, kauanko he ovat Ylilautaa käyttäneet. Virtuaaliyhteisöllisyyden, johon palaan tuonnempana, eräs tärkeimmistä edellytyksistä onkin juuri se, että foorumilla on tietty määrä vuorovaikutusta ja ”kestävää jäsenyyttä” (Rämö 2011, 36). Sivuston ylläpitäjät ovat haastateltavani mukaan tietysti myös korkealla Ylilaudan hierarkiassa jo pelkästään siitä syystä, että heillä on valta antaa porttikieltoja sääntöjä rikkoville käyttäjille. Ylläpitäjä on informanttini mukaan Ylilaudan kuningas, joten vertaisin aktiivisia käyttäjiä aatelissäätöyn.

Keskustelun taso Ylilaudalla on vaihtelevaa. Informanttini kertoi minulle haastattelussa, että

Ylilaudan diskurssi oli tietyllä tavalla laadukkaampaa pari vuotta sitten.

Sanotaanko näin, että Ylilaudan taso on vähän mitä on tällä hetkellä... aikoinaan, niinku ehkä amisaikeihin, sitä tuli seurailtua aika lailla päivittäin. Koska noin niinku ylipäättään tietoteknisessä koulutuksessa on aika paljon sitä luppoaikaa... tuli selattua ihan kunnolla monia, monia kertoja päivässä. Nyt on jäänyt vähän vähemmälle (haastattelu, tammikuu 2013.)

Hän korostaa tiedostavansa, että jonkinlainen ”oma kypsyminen” saattaa myös vaikuttaa siihen, että kokee Ylilaudan keskustelun tason huonontuneen. Informanttini selailee Ylilaudalla pääasiassa Satunnainen- ja Ruoka ja juoma -keskustelualueita. Hän toteaaakin, että juuri hyvin suosituilla Satunnainen-alueella keskustelun taso on hänen silmissään muuttunut vuosien saatossa. Kysyin informantiltani, millaista sisältöä keskustelualueilla jaetaan ja vastaus oli odotusteni ja havaintojeni mukainen.

Ylilautahan on hyvin moderoitu eli... sääntöjä on niinku jonkin verran, että tuota loppujen lopuksi sääntöjä löytyy sitten enemmän muista paikoista ehkä vähän niinku laajemmin, mutta tota... sisältö vaihtelee ihan siitä asiallisesta keskustelusta silvottuihin ihmisiin (kuviin), runsaisiin penisfoorumeihin tai -thredeihin (lankoihin) ja ja... no poneja siellä vissiin tänä päivänä aika paljon näkyy (haastattelu, tammikuu 2013.)

Ylilaudan säännöt kieltävät alastomuutta ja väkivaltaa sisältävät kuvat SFW-alueilla. Informanttini mainitsemia ”penislankoja”, joille käyttäjät siis lisäävät kuvia sukuelimistään, on lähinnä Keho ja seksuaalisuus -keskustelualueella, mutta usein myös Satunnaisella. Satunnaisella tosin alastonkuvissa esiintyy yleensä naisia. Kuviin silvotuista ihmisistä en kuitenkaan onnekseni ole törmännyt. Kummatkin keskustelualueet ovat NSFW-alueita. Aika ajoin vastaavanlaisia arveluttavia kuvia ilmestyy myös SFW-alueille, mutta ylläpitäjät poistavat ne mahdollisimman nopeasti.

Välillä Ylilaudan keskustelu esimerkiksi Ihmissuhteet- tai Arkipäiväinen-keskustelualueilla vaikuttaa olevan vertaistuen etsimistä.

Toistuvina siellä (Ihmissuhteet-keskustelualueella) on ehkä se, että joku kertoo olevansa säärittävä nyyymi (käyttäjä) joka on ihastunut naiseen tai lähinnä niinku pikkutyttöön siinä vaiheessa, ja ei osaa avautua/hakea apua muilta kuin tuon tyyppisiltä ihmisiltä, jotka selaavat sitä lautaa (haastattelu, tammikuu 2013).

Informanttini mainitsee myös, että välillä on hyvin vaikea tietää, onko edellä mainitun lainauksen kaltainen nyyymi eli käyttäjä tosissaan vai ei. Monenlaiset vedätykset eli trollaukset ovatkin Ylilaudalla aika yleisiä. Trollauksessa ideana on useimmiten se, että uhria huijataan tekemään tai sanomaan jotain, mikä voidaan asettaa naurunalaiseksi. Informanttini toteaaakin: ”Totta kai kaikista kivointa on, jos sinä pääset harhaanjohtamaan jotain ihmistä, joka ottaa sen ihan tosissaan.” Toisaalta kirjoitusasusta, kirjoittajan sanavalinnoista sekä aiheesta pystyy haastateltavani ja omien havaintojeni mukaan melko hyvin päättelemään, kuinka tosissaan kukin on eri tilanteissa.

Arkipäiväinen-keskustelualueella käyttäjät usein kyselevät muiden kokemuksia erilaisista asioista. Nyt keväällä olen havainnut, että monet tämän keskustelualueen langat koskevat työ- tai opiskelupaikan hakua ja ovat luonteeltaan hyvin asiallisia. Eräs käyttäjä kyselee vinkkejä, miten työhaastattelussa kannattaa vastailia haastattelijan kysymyksiin. Kirjoittaja toteaa, että osaa kirjallisesti antaa itsestään hyvän kuvan, mutta kasvotusten käytävässä keskustelussa hänellä on ongelmia (Töiden saamisen vaikeus, 8.4.2013). Muut käyttäjät antavat konkreettisia vinkkejä haastattelutilanteesta selviämiseen ja eräs vastaajista on jopa luonut haastattelurungon, johon on lisännyt yleisimpiä työhaastattelukysymyksiä ja sopivia vastauksia. Monet toisaalta myös suosittelevat työhaastattelutilanteessa valehtelemista, mutta tällaisistakin viesteistä tekisin johtopäätöksen, ettei kyseessä ainakaan ole trollaus.

1.2 Tutkimuskysymys

Tutkin Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueelle kirjoittavien nyymien, eli anonyymien käyttäjien toisilleen teksti- ja kuvamuodossa jakamaa vertaistukea ja -tietoa Faircloughin kriittisen diskurssianalyysin avulla. Esitän Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueen käyttäjien keskusteluista lainauksia, joita analysoin.

Pyrin havainnoimaan, miten käyttäjät rakentavat ja ylläpitävät yhteisöllisyyttään vertaistuen ja -tiedon avulla toiseuden kontekstissa. Laajemmin määriteltynä tutkin siis Ylilaudan käyttäjien informaatiokäyttäytymistä rajatulla keskustelualueella. Molemmat talvella 2013 haastattelemani henkilöt seuraavat lähinnä Satunnaista, mutta aika ajoin myös muita keskustelualueita. Tutkimani aineiston eli viestit Ylilaudan keskustelualueilla olen analysoinut käyttämällä laadullista sisällönanalyysiä. Lähtökohtani analyysiini on se, että kaikenlainen käyttäjien tuottama sisältö Ylilaudalla on informaatiota.

Tyypillinen Ylilaudan käyttäjä on sähköpostikyselyyni vastanneen informanttini mukaan 15 - 25 -vuotias suomalainen mies. Samalla tavalla asia nähtiin myös Iltalehden uutisjutussa Ylilaudasta. (Iltalehti. 6.10.2011). Molemmat haastateltavani myönsivät kuitenkin, että käyttäjien sukupuolen määrittely on sivuston anonyymiyden vuoksi hankalaa, vaikka he pitivät keskusteluaiheita usein varsin ”miehekkäinä”. Haastatteluuni osallistunut informanttini ei kuitenkaan pitänyt yllä mainittua ikäjakaumaa mitenkään kiveen kirjoitettuna.

Tyypillinen... no, sanotaan nyt vaikka, että tuoki on niin jakautuva juttu. Eli tota... siis kyllä, sieltä löytyy nykyään siis myös aika paljon niitä tyyppejä, jotka on siinä iässä missä ite on alottanu tommosten paikkojen lurkkaamisen eli just sitä 14-15-vuotiasta. Mut tyypillinen on luultavasti, siis niinku semmonen kunnan käyttäjä, niin varmaan semmonen 20-22-vuotias hikikomeroituneempi ukkeli, joka ehkä siemailee sitä Pirkka-olutta ja nauttii siitä, että pääsee väittelemään muiden jonnejen kanssa. (haastattelu, tammikuu 2013.)

”Hikikomeroituneella” haastateltavani viittaa japanin kielen sanaan hikikomori. ”Hikikomeroitunut

on sellanen, joka syrjäytyy sosiaalisesti kaikesta... ainakin niinku sosiaalisesta elämästä ja ehkä asuu vanhempiensa kämpässä omassa pienessä huoneessaan.” On kuitenkin mahdotonta selvittää, kuinka suuri osuus Ylilaudan käyttäjistä on edellä mainitun esimerkin kaltaisia.

Haasio (2015a) korostaa väitöskirjassaan Hikikomero-keskustelualueen käyttäjien toisilleen tarjoamaa vertaistukea. Tästä syystä mielenkiintoista onkin se, miten informanttini käytti termiä ”hikikomero” vuonna 2013 tekemässäni haastattelussa. Vastauksessaan hän antaa ymmärtää, Haasionkin tutkimusten mukaisesti, hikikomeroituneen henkilön olevan enemmän tai vähemmän syrjäytynyt. Kiintoisaa on kuitenkin se, että haastateltavani mainitsi väittelyn. Omien havaintojeni perusteella Ylilaudalla käydyt debatit eivät ole aina kovinkaan rakentavia ja monet niistä päättyvät trolleamiseen ja sisältävät lukuisia argumentaatiovirheitä. Vertaistietoa ja -tukea ei näissä väittelyissä yleensä tarjota. Tämä osoittaa minusta hyvin sen, miten tulkinnanvaraisia eri henkilöiden käsitykset Ylilaudan keskustelukulttuurista ovat. Tutkijan onkin tärkeää määritellä käyttämänsä käsitteet kunnolla väärinkäsitysten välttämiseksi.

Viime vuosina on Suomessakin keskusteltu nuorten syrjäytymisestä. Nuoruus onkin juuri se elämänvaihe, jolloin henkilö todennäköisimmin syrjäytyy. (Epstein 1998, 4.) Tähän Weinstein esittää yhdeksi tärkeäksi syyksi jännitteen lapsuuden ja aikuisuuden välillä; nuori ei ole enää lapsi, muttei aikuinenkaan. (Weinstein 1994, 67-86). Vaikuttaisi siltä, että yleinen käsitys nuoruudesta onkin juuri tuollainen. Täytyy kuitenkin myös pohtia, kuinka paljon esimerkiksi murrosikään ja sen kokemiseen vaikuttaa ympäröivä yhteiskunta ja kulttuuri. Syrjäytymisen käsite ei kuitenkaan ole mitenkään yksiselitteinen. Sosiologit esimerkiksi määrittelevät syrjäytymisen yhteiskunnasta ja eri instituutioista, kuten koulusta, vieraantumisella. (Epstein 1998, 4). Haastateltavani mukaan erityisesti nuorten miesten syrjäytymisestä käyty keskustelu aiheuttaa helposti sen, että syyttävä sormi osoittaa kohti Ylilaudan kaltaisia sivuja. Mielestäni kuitenkin Ylilaudan kaltainen sivusto tarjoaa syrjäytyneille kanavan purkaa tuntojaan vertaisten kanssa. Selkeästi aiheiltaan rajatulle keskustelualueelle, kuten Maahanmuutto ja monikulttuuri -alueelle, on helppo löytää, vaikei olisi Ylilaudan muihin keskustelualueisiin tutustunutkaan. Sisällöltään sekavammat alueet, kuten Satunnainen, ovat lautakulttuuriin perehtyneemmille luontevampia alueita.

Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueen kirjoituksissa kritisoidaan paljon Suomen

maahanmuuttopolitiikkaa. Keskustelualueen langoilla ollaan yleisesti sitä mieltä, ettei maahanmuuttajia tulisi ottaa Suomeen enempää. Yleisin syy on pelko islaminuskon leviämisestä. Toinen tärkeä syy on juuri Suomen heikko talous, joka ei nyymien mukaan kestä suurta turvapaikanhakijoiden virtaa.

2. Metodit ja etiikka

2.13.1 Virtuaalietnografia

Virtuaalietnografia on loistava esimerkki uudesta tutkimusmenetelmästä, joka jakaa tutkijoiden mielipiteitä poikkitieteellisesti. Rakkaalla lapsella on monta nimeä: virtuaalietnografiaa kutsutaankin myös esimerkiksi kyber-, digitaali-, ja onlineantropologiaksi. Virtuaalietnografisen tutkimuksen voidaan katsoa alkaneen 1990-luvulla, mutta Suomessa virtuaalietnografinen tutkimus oli vielä 2000-luvulla lapsenkengissään. Erääksi syyksi voidaan katsoa ennakkoluulot virtuaalista kenttätöitä kohtaan. Internetiä onkin Suomessa tutkittu lähinnä media-, sosiaali- ja kulttuuritieteissä eikä niinkään antropologian piirissä. Virtuaalista kenttätöitä arastellaan Haverisen mukaan myös tottumattomuuden vuoksi. Tällöin virtuaalisuus kenttänä ja kontekstina saattaa tuntua vieraalta. Virtuaalietnografista tutkimusta tehdään luonnollisesti näyttöpäätteen edessä virtuaalisesti, mistä syystä sitä on mahdollisesti pidetty antropologiassa toissijaisena (Haverinen 2009.)

Haverinen esittää, että antropologian siirtyminen postmodernismiin on mahdollistanut virtuaalisen tutkimusympäristön huomioimisen ja herättänyt keskustelua kentän määritelmästä. Mielestäni tutkimuskenttä on paikka, mutta täytyykö sen sijainti olla maantieteellisesti määriteltävissä? Internetfoorumien, kuten Ylilaudan, sijaintia ei voida määritellä maantieteellisesti. Haverinen puhuu kentän käsitteen muuttumisesta seuraavasti: ”Kenttä ei olekaan enää staattinen ja muuttumaton sijainti, johon tutkija astuu kuin valmiiseen asetelmaan poimimaan tarvitsemansa tiedot ” (Haverinen 2009, 2).

Tietokoneen merkitys virtuaalietnografiassa on ehdoton, sillä mielestäni virtuaalietnografiassa

tietokone on paitsi väline myös kenttä. Itse en näe mitään tieteenteoreettista ongelmaa siinä, että kutsun Ylilauta.org -nettisivua tutkimuskentäkseeni. Avatessani Ylilaudan etusivun, koen olevani tutkimuskentällä, jossa natiivit jakavat erilaista sisältöä keskustelualueesta riippuen jopa lähes reaaliajassa. Virtuaaliethnografia ja tietenkin teknologiset innovaatiot kuten tietokone ja internet ovat mahdollistaneet sen, että perinteisen antropologian lisäksi tutkimusta voi tehdä nojatuolissa, kannettava tietokone sylissä. Tästä trendistä voidaankin olla montaa mieltä.

Virtuaaliethnografiasta kirjoittanut Christine Hine ei pidä virtuaaliethnografiaa oikeana ethnografiana. (Hine 2000, 10). Hänen näkemyksensä mukaan ethnografinen tutkimus edellyttää tutkijan fyysistä läsnäoloa tutkittavien parissa. Ongelma on hänen mukaansa esimerkiksi siinä, että virtuaaliethnografiassa tutkija ei pääse jakamaan osallistumisen kokemusta tutkittavien kanssa fyysisesti, vaan kykenee ainoastaan tarkkailemaan sisältöä, mitä tuotetaan. (Hine 2000, 23).

Yhtäältä olen samaa mieltä Hinen kanssa siitä, että tutkijan läsnäolo ”ilmiön keskipisteessä” on eräs tärkeimmistä seikoista ethnografisessa tutkimuksessa. Toisaalta minusta on turha vertailla perinteistä ethnografiaa virtuaaliethnografiaan, sillä näitä metodeja käytetään niin erilaisissa konteksteissa. Virtuaaliyhteisöjä ethnografisin menetelmin tutkiva joutuu elämään sen tosiasian kanssa, ettei fyysistä kenttää ole. Perinteisen ethnografian avulla puolestaan on mahdotonta tutkia virtuaaliyhteisöjä.

Virtuaaliethnografian soveltaminen Ylilaudalla osoittautui melko hankalaksi, sillä sivustolla käytetty kieli oli vaikeasti ymmärrettävissä. Sivustolla toistui useita termejä, joista minulla ei ollut minkäänlaista käsitystä. Esimerkiksi sana *ebin* on Ylilaudalla hyvin yleinen erityisesti kuvien yhteydessä. Toiselle informantilleni lähetin sähköpostikyselyn, jossa kyselin lähinnä perustietoja Ylilaudasta. Kävi ilmi, että *ebin* tarkoittaa samaa kuin englanninkielinen sana *epic*, mutta on vääntynyt suomeksi muotoon *ebin*.

Tutkimuskysymyksestä riippuen tutkijan on tehtävä valinta siitä, käyttääkö tämä perinteistä ethnografiaa vai virtuaaliethnografiaa. Robert Kozinets korostaa teoksessaan, ettei tutkijan välttämättä tarvitse valita vain toista menetelmää. Joissain tapauksissa tutkijan on kannattavaa käyttää blended

ethnography/nethnography -menetelmää, jossa nimensä mukaisesti hyödynnetään osia kummastakin etnografiasta. On hyvä kuitenkin pitää mielessä, että joskus on suoraan valittava toinen menetelmä. Esimerkkinä Kozinets mainitsee teoreettisen tutkimuksen, jonka tarkoituksena on selvittää teinien käyttäytymistä sosiaalisessa mediassa. Tällaisessa tapauksessa virtuaalietnografia on selkeä valinta, sillä aineisto on virtuaalista sisältöä sosiaalisessa mediassa. Mikäli tutkijan tarkoitus on tutkia ryhmdynamiikkaa LAN-tapahtumassa, jossa tietokonepelien pelaajat ovat samassa tilassa, on tutkimuskysymyksestä riippuen järkevämpää käyttää perinteistä etnografiaa tai blended-menetelmää. (Kozinets 2010, 66-67.)

Eräs perustavanlaatuinen ongelma virtuaalietnografiaa käsittelevissä teoksissa on julkaisujen nopea vanheneminen. Jo pari vuotta vanhat tieteelliset julkaisut vaikkapa nuorison netinkäytöstä saattavat olla auttamattomasti vanhentuneita. Internetin käyttötavat ovat muuttuneet erityisesti 2010-luvun mobiililaitteiden yleistymisen vuoksi. On myös muistettava, että internetkulttuuri ei tietenkään ole saavuttamassa minkäänlaista lakipistettä, vaan se vaikuttaa olevan jatkuvassa kehityksessä niin sisällön kuin sisällöntuottamisenkin osalta. Hinen teos oli siis huomattavasti kattavampi vuonna 2000 kuin viisitoista vuotta myöhemmin.

Virtuaalietnografisessa tutkimuksessa metodi tulisi valita tutkimuskysymyksen mukaan. Tutkijan tulisi ensin miettiä, tekeekö tutkimuksen kvantitatiivisilla vai kvalitatiivisella lähestymistavalla. Näitä molempia yhdistävä tapa on tietysti myös mahdollista ja minusta mahdollisuuksien mukaan myös suotavaa.

Kyselytutkimuksilla on mahdollista saavuttaa hyvä peruskäsitys onlineyhteisöjen kentästä. Kun kenttä on suuressa mittakaavassa havainnollistettu, voidaan nähdä peruslinjat ja -kaavat, joiden pohjalta tutkija voi tehdä erilaisia luokitteluja. Onlinekyselytutkimukset ovat perinteiseen postikyselytutkimukseen verrattuna edullisia ja niistä voidaan tehdä helposti erilaisia taulukoita. (Kozinets 2010, 41-44.) Kozinets ei kuitenkaan mainitse erästä kysely- eli surveytutkimuksiin liittyvää ongelmaa, nimittäin haastattelukysymyksiä ja niiden asettelua. Kuten laadullisessa haastattelussa, myös kyselytutkimuksessa tutkija voi tiedostamattaankin johdatella informanttia vastaamaan tietyllä tavalla. Merkittävä ero kyselytutkimuksella perinteiseen laadulliseen ”face to face” -haastatteluun on se, ettei kyselyyn vastaava informantti aina voi tarkentaa tutkijan esittämää

kysymystä. Kyselyyn vastaava henkilö ei myöskään voi vastata kysymykseen yhtä laajasti, sillä vastausvaihtoehdot ovat rajattuja ja usein jopa ennalta määrättyjä.

Kysymykseen siitä, voidaanko Ylilaudan kaltaista yhteisöä käsitellä alakulttuurina, vastaa parhaiten virtuaalietnografinen laadullinen tutkimus, tarkemmin sosiaalisten verkostojen analyysi (social network analysis), jossa rajatun aikavälin puitteissa yhteisöön perehdytään haastatteluin ja havainnoimalla yhteisön jäsenten välisiä suhteita ja niiden rakenteita. Ylilauta-kuvafoorumi oli minulle ennestään täysin vieras, joten en olisi mitenkään kyennyt keksimään relevantteja surveykysymyksiä. Surveytutkimus ei ole sopiva tällaisessa kontekstissa. (Kozinets 2010, 45). Tutkimusteni perusteella Ylilautaa voi hyvinkin pitää erittäin yhteisöllisenä ”kyberalakulttuurina” tai mielipiteestä riippuen pelkästään alakulttuurina, mikäli tätä virtuaalisuuteen viittavaa ”kyber”-ilmausta ei haluta korostaa. Omassa tutkimuksessani tein kaksi haastattelua vuonna 2013, toisen perinteisesti ja toisen sähköpostikyselynä. Sähköpostikyselyssä kysyin lähinnä perusasioita ja joidenkin sanojen merkityksiä, perinteisessä haastattelussa pystyin sähköpostikyselystä saamillani esitiedoilla kysymään syvempiä kysymyksiä Ylilaudasta. Perinteinen haastattelu tutkimuksessani oli luonteeltaan syvähaastattelu eli depth interview. Tällaisen haastattelun tarkoituksena on antaa tutkijalle subjektiivista, informantin mukanaan tuomaa niin sanottua fenomenologista ymmärrystä tässä tapauksessa Ylilaudasta. (Kozinets 2010, 47).

Nykyteknologia on mahdollistanut mielenkiintoisen uuden haastattelumuodon, onlinehaastattelun, joka on toteutettavissa uuden teknologian kuten esimerkiksi Skypen välityksellä. Chathaastattelu on myös mahdollista, tosin tällaisissa haastatteluissa vastaukset saattavat olla melko pinnallisia ja hätiköityjä. (Kozinets 2010, 46.) Tämä lienee helppo uskoa, sillä kirjoitettaessa ihmisillä on taipumus tiivistää sanomisiaan, ja tällöin tutkijalta saattaa jäädä jokin tärkeä seikka huomaamatta.

Haastattelusta saatua informaatiota tutkija voi hyödyntää tekemällä sosiaalisen verkoston analyysia saadun informaation pohjalta, mutta myös pelkällä havainnoinnilla. Sosiaalinen verkosto määritellään tässä kontekstissa yksinkertaisesti ryhmäksi ihmisiä, joita yhdistää harrastus, yhteinen kiinnostuksen kohde, tietynlaisen sisällön jakaminen, sukulaisuus tai ystävyys. Sosiaalisen verkoston analyysissa tavoitteena on tarkastella sosiaalisia tekijöitä, kuten vaikkapa yhteisön jäseniä ja näiden välisiä suhteita. On tärkeää ymmärtää, että sosiaaliset tekijät eivät suinkaan aina ole

yksittäisiä henkilöitä ruudun toisella puolen, sillä esimerkiksi internetin välityksellä lähetettyjä viestejä voi hyvinkin tutkia sosiaalisina tekijöinä. Sosiaalisten tekijöiden välisiä suhteita ovat joitain yleisimpiä mainitakseni informaation jako esimerkiksi tekstin tai kuvien muodossa, ostotapahtuma nettikaupassa tai seksuaaliset suhteet. Tutkijat käyttävät tätä metodia hyödyntäessään eräänlaista resurssi- tai voimavara-ajattelua. Emotionaalinen tuki esimerkiksi vertaistuen muodossa on eräs resurssi, joiden käyttöä ja jakamista tutkija seuraa. (Kozinets 2010, 49-50.)

Sosiaalisten verkostojen analyysi pohjautuu sosiologiaan ja on Kozinetsin mukaan luonteeltaan strukturalistista. Metodi on ennen kaikkea laadullinen, mutta myös kvantifioitavissa. Metodi on lainattu onlinekontekstiin melko suoraan englantilaisilta antropologeilta, jotka samoin menetelmin tutkivat heimo- ja kyläyhteisöjä. (Kozinets 2010, 50.)

Kozinetsin teos ilmestyi vuonna 2010, mutta minusta teos on kestänyt aikaa hyvin. Jotkut esimerkit tosin ovat jo aikansa eläneitä, mutta tältähän ei luonnollisesti voida välttyä. Kozinets (2010, 87) mainitsee sivulla 87, että internetin kaksi suosituinta yhteisöpalvelua ovat MySpace ja Facebook. Nykyään Twitter ja Instagram ovat ohittaneet MySpacen käyttäjämäärissään. Kozinets etenee teoksessaan hyvin systemaattisesti peruskäsitteiden määrittelyyn, tutkimusmetodien ja tutkimuksen suunnittelun kautta aineistonkeruun ja -analyysin pohdintaan.

Etiikan kannalta tutkimukseeni ei sisällynyt ongelmia. Anonyymien käyttäjien suora lainaaminen on turvallista, sillä viestien lähettäjien todellista henkilöllisyyttä on hyvin vaikeaa selvittää. Haastattelemieni informanttien yksityisyydensuojan takasin luonnollisesti jo ennen haastattelutilannetta.

23.2 Kvalitatiivinen sisällönanalyysi

Internetfoorumeille postatut viestit voidaan Haasion mukaan nähdä mediatuotteina, joiden tarkoituksena on välittää merkityksiä toisille käyttäjille ja lukijoille. Merkitysten analysoinnilla voidaan päästä lähemmäksi käyttäjien kokemusmaailmaa, mutta silti on syytä huomioda se, etteivät tekstit itsessään sisällä valmiita merkityksiä. Tutkijan tehtävänä onkin pyrkiä pääsemään dialogiin

tekstien, tässä tapauksessa Ylilaudan viestien, kanssa. (Haasio 2015a, 99.) Tässä tutkielmassa esitän siis omia näkemyksiäni Ylilaudan nyymien viesteistä ja niiden merkityksistä.

Kvalitatiivinen sisällönanalyysi on luonteeltaan hermeneuttista: tutkija pyrkii ymmärtämään kohteensa kokemusmaailmaa ja sen lainalaisuuksia syitä ja seurauksia unohtamatta. Asian voisi tiivistää siten, että kvalitatiivisessa sisällönanalyysissä tutkijan on oleellista ”ymmärtää näkymätön”. Tähän analysointitapaan liittyy myös erityisesti historian tutkimuksista tuttu toistuvan luennan periaate, jota kutsutaan myös lähiluvuksi. Ideana lähiluvussa on tekstien tarkka lukeminen ja jo luettuihin teksteihin palaaminen myöhemmin ymmärryksen syventämiseksi. (Haasio 2015a, 100.) Lähiluku oli minusta loistava menetelmä tutkimuksessani. Vanhoihin lankoihin palaaminen ei vaatinut kuitenkaan suurta etsintää, sillä moniin lankoihin ilmestyi uusia viestejä jopa viikkoja langan aloittamisen jälkeen. Uusien viestien ilmaantuessa vanhatkin langat palaavat keskustelualueen etusivulle. Näissä tapauksissa luin uusien viestien lisäksi myös vanhat jo käsittelemäni viestit uudelleen. Käytännössä hoidin asian niin, että mielenkiintoisen langan osuessa kohdalleni laitoin sen nettiselaimeni kirjanmerkkeihin. Näin minun oli helppoa myöhemmin palata aiheeseen uusin silmin.

Haasio (2015a) käytti väitöskirjassaan myös kvantitatiivista analyysia, joka hänen tutkimuksessaan edelsi kvalitatiivista analyysia. Väitöskirjan laajuudessa tutkimuksessa näiden kahden metodin yhdistely lienee perusteltua, mutta itse koen, että tutkimukseni laatu ei kärsi kvantitatiivisten metodien puuttumisesta. Kvantitatiivisella analyysillä luotu yleiskuva aineistosta on minusta pro gradu -tutkielmaan hiukan liikaa, aineisto voisi helposti paisua liian suureksi.

23.3 Kriittinen diskurssianalyysi

Virtuaalietnografia ja kvalitatiivinen sisällönanalyysi ovat metodieni eräänlainen ulkokehä, laajempi konteksti. Kriittinen diskurssianalyysi on metodi, jolla käsittelen kentältä eli Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueelta saamaani aineistoa.

Diskurssin määrittelen tässä tutkimuksessa Faircloughin tapaan kielen käytöksi sosiaalisuuden

muotona. Diskurssi on laaja kielellinen kokonaisuus, jolla on sosiaalisia ulottuvuuksia. Diskurssianalyysin voi diskurssi-käsitteen tapaan määrittellä useillakin tavoilla, mutta itse määrittelen sen analyysiksi, jonka tarkoituksena on selvittää, miten tekstit toimivat ja pyrkivät vaikuttamaan sosiokulttuurisesti. Tärkeää diskurssianalyysissä on kiinnittää huomiota kirjoitusten tekstuaaliseen muotoon, rakenteeseen ja järjestykseen. Näistä tärkeimpiä esimerkkejä ovat kielioppi, käytetty sanasto ja argumentaatio. (Fairclough 1995, 7.)

Genreillä Fairclough tarkoittaa teoriansa kontekstissa kielenkäytön tyyliä erilaisissa sosiaalisesti tietyllä tavalla määritellyissä tilanteissa niin suullisesti kuin kirjallisesti. Työhaastattelu on hyvä esimerkki tällaisesta genrestä. (Fairclough 1995, 132.) Työhaastattelu noudattaa usein ennalta määrättyä formaalia protokollaa ja se eroaa merkittävästi tilanteesta, jossa työpaikan saanut työnhakija keskustelee työhaastattelijansa kanssa vaikkapa kahvitunnilla normaalina työpäivänä.

Kriittinen diskurssianalyysi koostuu karkeasti kolmesta vaiheesta. Ensin kuvaillaan tekstiä, jonka jälkeen sitä analysoidaan. Viimeiseksi tutkija pyrkii tuomaan tekstianalyysinsä sosiokulttuuriseen kontekstiin. (Fairclough 1995, 98.) Tavoitteeni on ollut avata tarkastelemani keskustelut Ylilaudalla juuri tällä lailla.

Norman Faircloughin mukaan tekstiä ei tule ymmärtää vain kielitieteellisesti kirjaimina, myös kuvat voidaan käsittää tekstiin kuuluvaksi vaikutuskeinoksi. Näkemys sopii hyvin tutkimukseeni, vaikka näin laaja tekstin määritelmä saattaa summentaa perinteisen lingvistisen tekstin määritelmää ja näin aiheuttaa sekaannusta. (Fairclough 1995, 4.) Minustakin tämä ongelma tulee ottaa huomioon, mutta tutkijan avoimuus ongelman tiedostamisessa ja ilmiön tarkassa määrittelyssä poistavat suurimmat esteet näkemyksen hyödyntämisessä.

Tutkimuksessani olen pyrkinyt kiinnittämään huomiota paitsi siihen, mitä kirjoitukset sisältävät mutta myös siihen, mitä jätetään mainitsematta. Kirjoituksen sisältö voi paljastaa paljon siitä, mikä kirjoittajan todellisuudessa on täysin selvää ja totta, jopa ”maalaisjärjen” kaltaista. Jonkin asian mainitsematta jättäminen onkin eräs tyypillisimmistä kielellisen vaikuttamisen keinoista (Fairclough 1995, 5-6). Tutkimani keskustelualan kirjoitusten yleisin presuppositio, ilmauksen

sisältämä taustaoletus, joka vaikuttaa ilmauksen tulkintaan, liittyy useimmiten maahanmuuttokriittisyyteen verhottuun rasismiin.

Fairclough suosii systemaattista lingvistiikkaa, jonka olen itsekin omaksunut tutkimukseeni. Teorian mukaan tekstien kieli toimii idean lailla kirjoittajan eli subjektin representaationa omasta kokemusmaailmastaan. Tämä ilmentyy sosiaalisena kanssakäymisenä muiden subjektien kanssa. Sen seurauksena tekstit voivat luoda tieto- ja uskomusjärjestelmiä eli objekteja. Ihmisten välisessä kanssakäymisessä, kuten Ylilaudan langoilla, tekstit luovat myös sosiaalisia subjekteja eli identiteettejä. (Fairclough 1995, 6.) Minusta on kuitenkin syytä huomioida, etteivät ainoastaan esimerkiksi Ylilaudan keskustelualueen viestit tietenkään muodosta käyttäjien identiteettejä. Viestit tulee nähdä vain yhtenä osana identiteettien muodostumista.

Keskustelualueen yhteisöllisyydessä, kuten muussakin yhteisöllisyydessä, identiteettien muotoutuminen ja muokkautuminen on väistämätöntä. Ylilaudan nyymit vaikuttavat tiedostaen tai tiedostamattaan toisiinsa vertaistiedon ja -tuen levittämisen avulla. Hall (1999, 227) esittää, että identiteetti käsittää kaikki tavat, joilla menneet kertomukset asemoivat heitä. Tähän lukeutuvat myös tavat, joilla subjektit asemoivat itseään suhteessa muihin. Kulttuurisen identiteetin perustana on paitsi oleminen, myös joksikin tuleminen. Identiteetti on siis jatkuvasti muuttuva, aikaan sidoksissa oleva tapa- ja ajatusjärjestelmä.

Identiteetin olemukseen vaikuttavat eri tavoin kolme subjektiryhmää: valistuksen subjektin, sosiologisen subjektin ja postmodernin subjektin käsitykset identiteetistä poikkeavat toisistaan. Hallin mukaan valistuksen subjektin identiteetti pysyy samana, siihen ei ympäröivä yhteiskunta tai kulttuuri juurikaan vaikuta. Sosiologinen subjekti sen sijaan muokkaa identiteettiään suhteessa kulttuuriin, arvoihin, merkityksiin ja symboleihin. Tässä mallissa identiteetti siis muodostuu minän eli subjektin ja yhteiskunnan vuorovaikutuksessa. (Hall 1999, 21-23).

Fairclough korostaa erilaisten konfliktien, kuten epäilyksen tai kilpailun, merkitystä subjektien kielen käyttämisessä tekstin muodossa. Näissä tilanteissa subjektit joutuvat pohtimaan ja määrittelemään omia identiteettejään. (Fairclough 1995, 8.) Fairclough ei tätä pohdintaansa avaa

teoksessaan tätä tarkemmin, mutta mielestäni argumentaatio on hyvä esimerkki subjektin identiteetin määrittelyssä. Mikäli halutaan argumentoida hyvin, oman identiteetin tiedostaminen on mielestäni tärkeää. Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella suorat vastakkainasettelut eivät ole kuitenkaan kovin yleisiä. Myös ideologian ja kielen suhde on olennainen osa Faircloughin diskurssianalyysiä. Faircloughin mukaan teksteissä erilaiset ideologiat ovat aina läsnä kielen rakenteissa. (Fairclough 1995, 70.) Tutkimani keskustelualueen ideologia on hyvin poliittisesti oikeistolainen maahanmuuttokysymyksessä, eikä näitä elementtejä ole tutkimistani keskusteluista vaikea löytää.

Kriittisessä diskurssianalyysissä on tärkeää muistaa, ettei jätä ottamatta huomioon kontekstia, johon teksti liittyy (Fairclough 1995, 9). Esimerkiksi jos käsitellään yksittäistä Ylilaudan käyttäjän viestiä Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella, olisi ennen analyysiä syytä huomioida keskustelualueen yleinen silloinen keskusteluilmapiiri ja erityisesti sen langan aihe, johon viesti on jätetty. Asiayhteydestään irrotettu viesti voi helposti vääristyä sanomaltaan huomattavasti.

23.4 Onlineyhteisö ja kyberkulttuuri

Vaikka en yleensä halua tehdä jakoa perinteisen ja virtuaalisen välille, koen silti järkeväksi avata sekä perinteisen yhteisön että virtuaaliyhteisön käsitteet. Yhteisö on käsite, joka voidaan tarkastelijasta ja kontekstista riippuen määritellä monin eri tavoin. Mainitsen tässä joitain oman tutkimukseni kannalta olennaisimpia määritelmiä perinteiselle yhteisölle.

Sosiologiassa eräs kuuluisin yhteisön määritelmä perustuu Tönniesin (1974) Gemeinschaft- ja Geschellschaft -luokitteluun. Gemeinschaft-yhteisöissä jäsenten väliset suhteet ovat läheisiä ja yhteisön perustana ovat perinteet ja normit. Geschellschaft-yhteisöt perustuvat erilaisiin hyötyihin,

joita jäsenet yhteisöön sitoutumalla toisiltaan hakevat. Olen kuitenkin samaa mieltä Haasion kanssa siitä, ettei Tönniesin määrittelemiä yhteisön piirteitä voida suoraan soveltaa onlineyhteisöihin.

(Haasio 2015a, 40.)

Yhteisön määrittelyä on vienyt eteenpäin muiden maissa Wenger, jonka teorian mukaan yhteisöjä leimaavat omanlaisensa sisäiset vuorovaikutus- ja puhetavat. Yhteisön jäsenet muodostavat toistensa kanssa identiteettejä, joiden myötä yhteisön maailmankuva muodostuu yhtenäiseksi.

(Haasio 2015a, 40.) Ylilaudalle Wengerin joustavampi määrittely sopii Tönniesin yhteisömääritelmiä huomattavasti paremmin.

Ylilaudan keskustelualueiden toimintaa voisi kuvailla yhteisölliseksi tiedonjakamiseksi.

Tutkimuksessani käytän termejä tieto ja informaatio, joilla molemmilla tarkoitan tässä kontekstissa Ylilaudalle jaettua sisältöä. Yhteisöllistä tiedonhankintaa on kahdenlaista: ammatillista tiedonhankintaa yhteisön hyväksi, kuten esimerkiksi liikeyrityksissä, sekä arkielämän ei-ammattillista tiedonhankintaa, jolloin edistetään joko yhteisön tiedonintressejä tai yksilölähtöisiä tiedontarpeita (Haasio 2015a, 216). Tutkimani keskustelualueen tiedonhankinta on ehdottomasti ei-ammattillista tiedonhankintaa. Maahanmuuttokriittisyys vaikuttaa suurelta osin keskustelualueen tiedonintresseihin paitsi yhteisö-, mutta myös yksilötasolla.

Onlineyhteisön tai virtuaaliyhteisön pioneerina voidaan pitää Howard Rheingoldia. Vuonna 1993 Rheingold määritteli virtuaaliyhteisön seuraavasti: ”--- social aggregations that emerge from the net when enough people carry on --- public discussions long enough, with sufficient human feeling, to form webs of personal relationships in cyberspace”. (Rheingold 1993 Kozinetsin mukaan 2010, 8.) Kozinets selkeästi pitää arvossaan tätä Rheingoldin näkemystä, sillä hän on avannut edellä mainitsemani lainauksen lukijalleen kohta kohdalta. Tässä Kozinetsin selvennyksessä vastataan moneen minua itseäni askarruttaneeseen kysymykseen:, joten aion nyt tiivistetysti suomentaa sen tähän:

”Social aggregations” -termi antaa hyvin ymmärtää, ettei virtuaaliyhteisöjä tutkiessa tule keskittyä yksilöiden viestintään internetissä vaan fokus on aina kollektiivinen, koko ryhmää koskeva.

Kyseessä ei siis ole mikrotason tutkimus eikä sosiaalisia rakenteita koskeva makrotutkimus, vaan tutkimus tehdään mesotasolla, jonka Kozinets sanoo olevan mikro- ja makrotasojen välissä. (Kozinets 2010, 8. sivut?)

”Emerge from the net”: -ilmaisulla tällä tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että onlineyhteisöjä tutkiessa data on luonnollisesti saatava henkilöiltä, jotka käyttävät internetiä sosiaaliseen kanssakäymiseen onlineyhteisössä.

”Discussions” eli kommunikaatio on tärkeää virtuaaliyhteisöissä.: On tärkeää tunnistaa myös kommunikaation eri muotoja. Kommunikaatio onlineyhteisössä voi tapahtua tekstin, kuvan ja äänen avulla. (Kozinets 2010, 8.) Omissa tutkimuksissani Ylilaudalla olen havainnut internetlinkkien olevan myös hyvin yleinen kommunikaation muoto.

”Enough people” viittaa siihen, että osallistuvien henkilöiden lukumäärän tulee olla sopiva, jotta yhteisöllisyys on hedelmällistä. : Tässä Rheingold pyrkii vastaamaan erittäin haastavaan kysymykseen siitä, kuinka monta jäsentä yhteisössä tulee olla ennen kuin sitä voidaan kutsua ryhmäksi tai yhteisöksi. Kozinetsin mukaan 20 henkilöä on riittävä määrä. Maksimimääräksi on esitetty lukuja 150 ja 200 välillä. (Kozinets 2010, 8.)

”Public discussions” -ilmaisulla tarkoitetaan yhteisön avoimuutta ja saatavuutta.: Jotta onlineyhteisöä voidaan tutkia etnografisesti, on tutkijalla luonnollisesti oltava pääsy sinne.

”Long enough”: Yhteisön jäsenten on myös oltava vuorovaikutuksessa toisiinsa riittävän pitkän ajan, jotta todella voidaan puhua onlineyhteisöstä. (Kozinets 2010, 8.) Sopivan pituisen ajan määrittely on kuitenkin aina tapauskohtaista. Itse lisäisin tähän vielä sen seikan, että yhteisön jäseniä tulisi yhdistää jokin asia, jotta vuorovaikutuksella todella olisi jatkuvuutta.

”Sufficient human feeling” viittaa kaikkiin: Tähän liittyvät kaikki ihmisen normaaleihin lit sosiaaliinset valmiuksiin, joiden tulisi tavalla tai toisella ilmetä myös onlineyhteisössä eikä pelkästään tavallisessa arjessa. Viimeinen Kozinetsin esille nostama asia kuuluu englanniksi:

”To form webs of personal relationships”.: Onlineyhteisö koostuu tietysti tavallisista ihmisistä, joten erilaiset suhteet onlineyhteisössä ovat usein arkipäivää. Suhteiden määrittely voi helpostikin ylittää onlinekontekstin käsittämään henkilön sosiaalista elämää internetin ulkopuolella. Kiteyttäisin tämän itse niin, että ihmiset eivät välttämättä ole internetissä ja onlineyhteisöissä juurikaan erilaisempia kuin normaalissa arjessa. (Kozinets 2010, 8-9.)

Verkkoyhteisö-käsite on kuitenkin vuosien saatossa saanut erilaisia merkityksiä. Ei siis ole mikään ihme, että vuonna 1993 Rheingoldin esittelemää näkemystä verkkoyhteisöstä pidetään vanhentuneena. Rheingold korosti internetkulttuurin heterogeenisyyttä ja hänen määritelmänsä mukaan verkkoyhteisöissä jäsenten välinen kommunikaatio tapahtuu tietokoneiden välityksellä ryhmissä. Tällainen ryhmä muodostuu hänen mukaansa silloin, kun tarpeeksi monta ihmistä keskustelee samoista asioista muodostaen samalla henkilökohtaisia suhteita ja tunteita netissä. Tällaiseen yhteisöön kuulumisen on vapaaehtoista ja omiin kiinnostuksen kohteisiin perustuvaa. (Rheingold 1993, passim.) Ylilaudalle tätä määritelmää ei pysty ainakaan suoraan soveltamaan ainakaan henkilökohtaisten suhteiden muodostamisen kautta. Rheingoldin näkemys yhteisöön kuulumisen vapaaehtoisuudesta on minusta itsestään selvää.

Onlineyhteisöä määritellessään Kozinets toteaa, että niin sanotun Web 1.0:n aikaan eli maailmanlaajuisen tietoverkon alkutaipaleella internetin käyttö oli verrattavissa pikemminkin kirjan lukemiseen kuin reaaliaikaiseen keskusteluun. Yleinen oletamus tuolloin oli, etteivät onlineyhteisöjen jäsenet tavanneet toisiaan fyysisesti ja anonymiteettiä varjeltiin tarkoin. (Kozinets 2010, 7.) Tänä päivänä sen sijaan on helppo havaita, miten esimerkiksi eri uutismedioiden verkkosivuilla uutisten loppuun lisätään kommenttikenttä, johon lukija voi kommentoida esimerkiksi facebook-nimimerkillään tai anonyymisti.

Ylilaudan yhteisöllisyydestä puhuttaessa on syytä ottaa huomioon sivuston keskustelualueiden suuri määrä. Keskustelualueiden aiheet ovat nimensä mukaisia: Koulu ja opiskelu -keskustelualueella käsitellään tietysti lähtökohtaisesti eri asioita kuin vaikka Keho ja seksuaalisuus -alueella. Tästä syystä väitän, ettei Ylilautaa voida käsitellä yhtenä ainoana virtuaaliyhteisönä, vaan lähinnä virtuaalisena yhteiskuntana, jossa on omat lakinsa ja kirjoittamattomat sääntönsä, sekä jossa erilaiset yhteisöt, keskustelualueet, tuottavat sisältöä ja jakavat tietoa.

Onlineyhteisöjen kieli saattaa vaikuttaa siihen tottumattomalle hyvinkin oudolta. Erilaiset lyhenteet, kuten lol tai omg, on yksinkertaisesti opeteltava ulkoa. Yhteinen kieli on eräs tärkeimpiä määritelmiä kulttuurille, joten on helppoa käsitellä onlineyhteisöjä kyberkulttuurin osina. Kozinets ei kuitenkaan ole tästä samaa mieltä. Hänen mukaansa perinteiset kulttuurit elävät jatkuvassa muutoksen ja murroksen tilassa ja tämä niin kutsuttu kyberkulttuuri on vain osa normaalia kulttuurin muutosta ja kehittymistä. (Kozinets 2010, 12.) Tilastokeskuksen vuonna 2014 tekemä tutkimus tukee Kozinetsin ajatuksia: Tilastokeskuksen mukaan 51 prosenttia 16-89 -vuotiaista seurasi eri yhteisöpalveluja internetissä vuonna 2014 ja kolmen kuukauden aikana yhteisöpalveluja oli 25.11.2014 tehdyn tutkimuksen mukaan seurannut 87,5 prosenttia 16-34-vuotiaista suomalaisista. (Tilastokeskus 2014.)

Kozinetsin käsitys kyberkulttuurin sulautumisesta perinteiseen kulttuuriin on mielestäni perusteltu. Olen kuitenkin sitä mieltä, että esimerkiksi monia onlineyhteisöjä voidaan käsitellä alakulttuureina, valtakulttuurista poikkeavina järjestelminä. Kuvafoorumi Ylilauta ja sen esikuva 4chan poikkeavat hyvin paljon perinteisimmistä onlineyhteisöistä kuten esimerkiksi facebookista paitsi käyttäjämäärien vähemmyyden suhteen, mutta myös siksi, että kyseisiin kuvafoorumeihin sisältyy paljon hiljaista tietoa ja käyttäytymiskoodeja, joita yhteisöön perehtymätön ei kovin helposti huomaa. Facebookiin sisältyvät sosiaaliset koodit ja käyttäytymisnormit tykkää-painikkeineen ovat jo suurimmalle osalle sen käyttäjistä suhteellisen tuttuja.

Vaikka Tilastokeskuksen tutkimus sinällään tukee mielestäni Kozinetsin näkemystä kyberkulttuurin sulautumisesta, on kuitenkin otettava huomioon, ettei Tilastokeskuksen teettämässä kyselytutkimuksessa määritellä sen tarkemmin, mitä yhteisöpalveluja ihmiset ovat käyttäneet. Yksinkertaistettuna esimerkkinä voidaan mainita jälleen facebook, joka on, kuten jo mainittu, yleistynyt niin paljon, että siitä tuskin voidaan puhua ainakaan alakulttuurisena yhteisönä. Tilastokeskuksen teettämillä laajaotantaisilla kvantitatiivisilla kyselytutkimuksilla saadaan toki suhteellisen helposti tietoa yleisimpien yhteisöjen käyttäjämääristä.

Acklandin (2013, 11-12) mukaan termejä virtuaaliyhteisö tai onlineyhteisö voidaan käyttää ainoastaan ryhmistä, joiden identiteetti on kollektiivinen. Hänen mukaansa virtuaaliyhteisö on

verkossa toimiva ryhmä, joka jakaa yhteisiä normeja, arvoja ja yhtenäisen ymmärryksen jostain asiasta. Näistä seikoista muodostuu yhteisön kollektiivinen identiteetti. Tapauksessa, jossa netissä toimivalla ryhmällä ei ole kollektiivista identiteettiä, puhutaan Acklandin mukaan virtuaalisesta, yhteisen mielenkiinnon pohjalta rakentuneesta yhteisöstä. Harrastuksiin perustuvat virtuaaliyhteisöt ovat hyvä esimerkki tästä: samasta harrastuksesta kiinnostuneet eivät välttämättä jaa samaa arvomaailmaa muiden yhteisön jäsenten kanssa. Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella kollektiivinen identiteetti on hyvin selkeästi havaittavissa.

Kollektiivinen identiteetti ei synny yksistään psyykkisten prosessien seurauksena. Suuressa roolissa on myös historiallista identiteettiä muovaavat tekijät, kuten kertomukset (Kaunismaa 1997, 40-44). Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella on selkeästi havaittavissa kaikki Acklandin esittämät seikat kollektiivisen identiteetin muodostumisesta. Homogeeninen, lähes pelkästään maahanmuuttokriittinen tai rasistinen keskustelu antaa runsaasti vihjeitä keskustelualueen nyymien arvomaailmoista. Kertomuksissa korostuu toiseus ja nyymien omat näkemykset ja mielipiteet, jotka voidaan laajemmassa kontekstissa määritellä nationalistisiksi. Maan rajojen sulkemisen vaatimus on erinomainen esimerkki keskustelualueen nationalismista.

Kozinets määrittelee kyber- tai onlinekulttuurin teoksessaan mielestäni selkeästi: Hän esittää kulttuuri-termistä perusmääritelmän, jonka mukaan kulttuuri on jotain opittua, erilaisista tarkoitus- ja symbolijärjestelmistä koostuvaa rakennetta, jonka keskiössä on kieli. (Kozinets 2010, 11-12.) Mikäli kulttuuri-käsite määritellään Kozinetsin tavoin, voidaan esimerkiksi facebook määritellä tilanteesta riippuen onlinekulttuuriksi tai -yhteisöksi. Käsitteiden avaaminen on tässäkin tapauksessa todella tärkeää. Kielen tärkeyttä kyber- tai onlinekulttuurisessa tutkimuksessa ei minusta voi korostaa liiaksi, sillä se muodostaa kaiken sen sisällön, jota tutkija pyrkii avaamaan esimerkiksi kriittisen diskurssianalyysin keinoin.

Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen dosentti Jukka Jouhki haastoi meidät opiskelijat eräällä kurssilla pohtimaan, voidaanko onlinekulttuurista enää 2010-luvulla puhua omana erillisenä kulttuurinaan. Jos kulttuuri-käsitettä tarkastellaan kuten Kozinets aikaisemmassa kappaleessa, olen sitä mieltä, että vuonna 2015 onlinekulttuuri on assimiloitunut suomalaiseen arkeen. Saadessani 14-vuotiaana ensimmäisen tietokoneeni laajakaistayhteyksineen, puhuttiin

”nettiin menemisestä” ja ”netissä olemisesta” ja surffauksesta. Ennen laajakaistayhteyksiä tämä diskurssi oli vielä korostuneempaa. Mobiiliteknologian kehittyessä ihmiset ovat jatkuvasti online älypuhelimillaan ja tableteillaan. Nettiin ei enää mennä, siellä ollaan jatkuvasti.

Ylilaudan kaltaisilla anonyymeillä foorumeilla perinteinen onlineyhteisöllisyys on vaikeaa, sillä käyttäjät eivät tunne toisiaan eivätkä kommentoi, nimihomoja lukuun ottamatta, edes nimimerkillä. Nimimerkillä kommentointi muilla internetfoorumeilla tarjoaa käyttäjille jatkuvuuden tunnetta, sillä viestissä näkyvä nimimerkki osoittaa selkeästi sen, kuka kirjoittaa ja mitä. Ylilaudalla harjaantumaton silmä voi pitää etenkin Satunnainen-keskustelualueen kirjoittelua hyvin sekavana. Michel Maffesolin uusheimoteorian soveltaminen onlineyhteisöllisyyteen helpottaa yhteisöllisyyden jäsentämistä Ylilaudalla huomattavasti.

Uusheimoilla Maffesoli tarkoittaa yksinkertaisesti erilaisia, usein väliaikaisia, ihmisten muodostamia ryhmittymiä. Uusheimot ovat tärkeitä ihmisen sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta ja muodostavat ihmisille käsityksen siitä, mitä arki on. Maffesolin mukaan monet ihmiset kuuluvat päivittäin tällaisiin ryhmiin. Nuorten erilaiset alakulttuurit ovat myös uusheimoja, joissa nuoria yhdistää hyvin usein yhteinen kiinnostuksen kohde, esimerkiksi musiikki. Harrastusryhmät ovat loistavia esimerkkejä yhteiseen kiinnostukseen perustuvista uusheimoista. Harrastustoiminta ei täytä yksilön päivää kokonaan, mutta väliaikaisuudesta huolimatta mielekkäät harrastukset katsotaan yleisesti positiivisiksi tekijöiksi ihmisen sosiaalisessa ja henkisessä hyvinvoinnissa. (Maffesoli 1996, 7.)

Maffesoli esittää, että ihmisten vuorovaikutus on yhteisöjen ja ryhmien muotoutumisen perusta. Ihmisten vuorovaikutuksesta väistämättä seuraavat konfliktit mahdollistavat kiteytyneiden, selkeästi toisistaan eroavien ryhmien muodostumisen. (Maffesoli, 1996, 23.) Maffesolin uusheimoista kertova teos on vuodelta 1996, joten ymmärrettävästi internetryhmittymien käsittely jää kirjassa hyvin minimaaliseksi. Mielestäni uusheimoteorian liittäminen internetkontekstiin onnistuu vaivatta ainakin Ylilaudan osalta. Foorumin keskustelualueet ja langat muodostavat väliaikaisia ryhmittymiä, joiden jäsenillä on usein jotain yhteistä, kuten esimerkiksi maahanmuuttokriittisyys tai vaikkapa opiskelu.

3. Toiseuden rakentuminen vertaistiedon ja -tuen avulla

34.1 Tieto

Informaation eli tiedon määrittelen tutkielmassani Vivien Amanda Burrin tavoin. Hänen määritelmässään tieto on ennen kaikkea sosiaalisesti rakentunutta tulkintaa, joka perustuu retoriikkaan ja kieleen. (Burr 2004, 3-7.) Tässä viitekehyksessä tieto voidaan ymmärtää sosiaalisesti rakenteeksi, joka perustuu kieleen ja sen avulla tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Näin ollen myös Ylilaudan käyttäjien henkilökohtaiset mielipiteet määritellään tässä tapauksessa tiedoksi.

Vertaistiedon ja -tuen tutkijan onkin syytä ymmärtää, että Ylilaudan nyymien retoriikka ja tiedon ymmärtäminen muodostavat perustan sille, että mielipiteet ja uskomukset voidaan käsittää jopa viralliseksi tiedoksi, jota nyymit hakevat keskustelualueilta. Käyttäjät tulkitsevat muiden kirjoituksia, ja tulkintojensa pohjalta jäsentävät lukemansa tekstin tiedoksi. (Haasio 2015b, 3.) Tarkoitukseni ei ole selvittää Ylilaudan nyymien jakaman informaation oikeellisuutta, vaan tarkastella sitä, miten tieto jaetaan, miten siihen reagoidaan, miten sitä tulkitaan ja miten se rakentaa yhteisöllisyyttä. Carey on esittänyt mielenkiintoisen ajatuksen siitä, ettei yhteisöjen tiedonvälityksen tarkoitus olekaan varsinaisesti välittää tietoa. Tiedonjakaminen on Careyn mukaan lähinnä rituaali, jonka tarkoituksena on luoda yhteisöllisyyttä. (Carey 1989, passim.)

Käsitteet misinformaatio ja disinformaatio ovat tutkimukseni kannalta olennaisia, vaikkei keskustelualueella jaetun tiedon oikeellisuuden selvittäminen ei olekaan tutkimukseni päätehtävä. Sekä misinformaatio että disinformaatio tarkoittavat väärää tietoa. Tärkein ero näillä kahdella käsitteellä on se, että ensin mainittu voi olla myös epäselvää ja tulkinnanvaraista. Disinformaation tavoitteena sen sijaan on johtaa toista tarkoituksellisesti harhaan. Misinformaation levittäjä saattaa siis hyvinkin luulla levittävänsä todellista, faktoihin pohjautuvaa tietoa. (Haasio 2015a, 242-243.)

Informaation todenmukaisuus on suhteellisen helppoa selvittää tarkistamalla faktat ja tiedon taustat. Vaikeampaa on päästä selvilleen siitä, onko väärä tieto misinformaatiota vai disinformaatiota.

Selkeästi omiin luuloihin perustuva tieto on misinformaatiota, kun taas esimerkiksi valtion oikeana levittämä väärä tieto on disinformaatiota. (Haasio 2015a, 242-245.) Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella nyymien toisilleen jakama vertaistieto sisältää usein misinformaatiota, jota selvennän hiukan aineistoluvussa. Langoista löytyi kuitenkin myös viestejä, jotka perustuvat propagandistiseen disinformaatioon.

34.2 Vertaistieto ja vertaistuki

Vertaistuen merkitys Ylilaudalla korostuu erityisesti Hikikomero-keskustelualueella, joka on tarkoitettu sosiaalisesti vetäytyneille henkilöille. Hikikomero-osiota on tutkinut tarkemmin Ari Haasio (2015a). Omassa tutkimuksessani olen huomannut, että selkeää ja helposti nähtävää vertaistukea esiintyy eri muodoissaan myös muilla keskustelualueilla, kuten Arkipäiväinen- ja Maahanmuutto ja monikulttuuri -osioissa. Esitän tässä luvussa esimerkkejä Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella jaetusta vertaistuesta ja -tiedosta toiseuden kontekstissa. Yleisesti ottaen tekstien genret ovat selkeästi propagandaa, jonka tarkoituksena on lietsoa ennakkoluuloja ja jopa vihaa muslimeja kohtaan. Tämä propaganda on milloin peitellympää, milloin suurempaa, mutta rivien välistä sitä on havaittavissa valtaosassa keskustelualueen langoista. Kaikista räikeimmät langat ja viestit voivat hyvinkin olla trolleja henkilöiltä, jotka eivät jaa samoja rasisia mielipiteitä kuin valtaosa keskustelualueelle kirjoittavista nyymeistä.

Jo useita kuukausia Suomessa on käyty keskustelua maamme maahanmuuttopolitiikasta. Keskustelun on helppo havaita olevan hyvin tunteikasta. Keskustelua vähänkään seurannut huomaa nopeasti, että keskustelu saattaa olla nettifoorumeilla usein hyvin värikästä: rasismin vastustajat eli ”suvakit” vastaan turvapaikanhakijoiden vastustajat. On kuitenkin toki muistettava, että asiasta käydään myös rakentavaakin keskustelua.

Keväällä 2013 Ylilaudalla ei ollut maahanmuuttopolitiikkaa koskevaa keskustelualueutta, mutta vuonna 2015, kun palasin seuraamaan Ylilautaa pro gradu -tutkielmaani varten, tällainen keskustelualue oli ilmaantunut nimellä ”Maahanmuutto ja monikulttuuri”. Ensimmäiseksi kiinnitin huomiota keskustelualueen nimen ”monikulttuuri” -sanaan. Monikulttuurisuus, kuten ihan pelkkä

kulttuurikin, on termi, joka olisi syytä määritellä ennen kuin sen varjolla ruvetaan argumentoimaan. Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella termit jäävät hiukan ongelmallisesti käyttäjien määriteltäviksi. Maahanmuutto-sanana käyttö on turvapaikanhakijoita koskevassa keskustelussa myös ongelmallista. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan yleensä henkilöä, joka on muuttanut Suomeen ja aikoo asua maassa pidempään, kun taas turvapaikanhakija on henkilö, joka on joutunut lähtemään kotimaastaan sodan tai vainon vuoksi ja anoo kansainvälistä suojelua ja oleskeluoikeutta toisesta maasta (Väestöliitto, Maahanmuuttajat).

Maahanmuutto ja monikulttuuri -alueella keskustelua käydään miltei yksinomaan turvapaikanhakijoista, eikä maahanmuutosta laajemmin. Tällä keskustelualueella yhteisöllisyyden rakentaminen vaikuttaa enimmäkseen perustuvan maahanmuuttokriittisyyteen ja rasismiin. 30.1.2016 eräs nyymi aloitti langan otsikolla ”Ei minun nimissäni!!!”. Aloittamaansa lankaan hän jatkoi: ” Miksi vitussa nuo suvakit eivät tajua millainen kulttuuri noilla matuilla on? Homoseksuaalina voin sanoa että kyllä minun nimissäni(kin)” (Ei minun nimissäni !!! 30.1.2016, 1). Suvakeilla tarkoitetaan suvaitsevaisia, maahanmuuttomyönteisiä ihmisiä, kun taas matu-termi on lyhenne sanasta maahantunkeutuja. Tällaisissa kirjoituksissa tutkijan on tärkeää kiinnittää huomiota kirjoitusasuun. Numero yksi huutomerkkien keskellä voi viitata ainakin kahteen asiaan. Joko kirjoittaja on kiihdyksissään tehnyt kirjoitusvirheen tai sitten hän haluaa olla sarkastinen. Minun-sanana väärin kirjoittaminen voi olla inhimillinen erehdys, mutta sillä voidaan viitata myös niin sanottuun elämäntunneeseen. Elämäntunneella voidaan tarkoittaa esimerkiksi koulutuksen puutetta ja jopa koulutuksen halveksumista (YleX 29.5.2016; ks. myös Urbaani sanakirja).

Edellä mainitsemani lanka herätti mielenkiintoni myös siksi, että AP eli langan aloittaja profiloit itsensä homoseksuaaliksi. Ensimmäisessä vastauksessa hän sai tukea toiselta nyymiltä: ”Homoseksuaalinahan olet tiukemmassa loukussa näiden suhteen kuin muut. Teitähän ne vihaa oikein olan takaa ja vesurilla.” (Ei minun nimissäni!!! 30.1.2016, 2). Se, mitä kirjoittaja ”niillä” tarkoittaa, jää epäselväksi. Itse uskon, että kirjoittaja viittaa joko niihin suomalaisiin, jotka kokevat erilaiset vähemmistöt jollain lailla uhkana omille elämäntunneilleen. Hän voi myös viitata islaminuskoihin turvapaikanhakijoihin. Eräs nyymi kuitenkin kyseenalaisti langan aloittajan seksuaalisuuden, mutta antoi tukensa tämän näkemyksille: ” Hetkinen, oletko minä? Tosin en usko että olet oikeasti homo mutta sanonpahan vain että tässä on järkevä pointti. t. homo joka vastustaa matuja paitsi yhteiskunnallisista, myös henkilökohtaisista syistä”. Matu-sanalla tarkoitetaan

maahantunkeutujaa, joten sillä on selkeästi negatiivinen lataus turvapaikanhakijoita kohtaan. Nyymien ”matuvastustuksen” yhteiskunnalliset syyt viittanevat islaminuskon käsityksiin homoseksuaalisuudesta.

On tietysti syytä muistaa, ettei kukaan Ylilautaa lukeva voi olla täysin varma näiden nyymien todellisesta seksuaalisesta suuntautumisesta. Kuitenkin homoseksuaaliksi profiloituminen tässä maahanmuuttopoliittisessa kontekstissa vaikutti minusta erikoiselta. Ari Haasio kirjoittaa väitöskirjassaan, että hänen tutkimallaan Hikikomero-keskustelualueella nyymit kertovat lähinnä ikänsä, eivätkä juuri muita yksilöiviä ominaisuuksia (Haasio 2015b, 5). Molemmat nyymit olivat selkeästi hyvin maahanmuuttokriittisiä, mutta väittivät olevansa homoseksuaaleja. Asiaa pohdittuani päädyin siihen, että nämä nyymit halusivat antaa itsestään ennen kaikkea maahanmuuttokriittisen kuvan laajemman vähemmistö-kriittisyyden sijaan.

”Niihin” viittaaminen antaa ymmärtää, että kirjoittaja luo vastakkainasettelun oman identiteettinsä ja muiden välille. Tällaista ”me ja muut” -ajattelua on käsitelty jo vuonna 1994 Marjo Kylmäsen toimittamassa teoksessa. Teoksen johdannossa Kylmänen esittää aiheellisen kysymyksen siitä, voiko kansallisen identiteetin luoda ja selittää ilman, että sulkee pois tai jopa vihaa ”muukalaisia”. Historian tapahtumien perusteella tämä ei ole mahdollista, sillä dualistinen ajattelu ja dikotomioiden luominen ovat keskeisiä länsimaisessa kulttuurissa. (Kylmänen 1994, 7.) Minusta Kylmäsen teoriaa voi hyvinkin soveltaa tähän nimenomaiseen keskusteluun Ylilaudalla. Alkuperäinen postaja eli AP esitti näkemyksensä, johon hän sai vastauksia, jotka enemmän tai vähemmän tukivat hänen kantaansa. Kylmäsen teoriaa kansallisen identiteetin luomisesta voisi käyttää tässä kontekstissa mikrotasolla niin, että nämä nyymit jalostivat omaa identiteettiään Ylilaudalla korostamalla muukalaisten eli turvapaikanhakijoiden toiseutta.

Toiseus-käsite menee Baumanin määritelmän mukaan hyvin yksiin Kylmäsen identiteettiteorian kanssa. Bauman kirjoittaa, että toiseus on tila, jossa jokin ihmisryhmä määrittää toiset pois yhteisöstä juuri heidän erilaisuutensa vuoksi. Erilaisuus ilmenee ei-toivottuina ominaisuuksina, johon liittyy esimerkiksi käyttäytyminen. Käyttäytymiseen ja olemukseen liittyy tällöin jotain vallitsevasta normistosta, kulttuurista, poikkeavaa. Toiseus voi olla ulkoapäin määriteltyä toiseutta kuten esimerkissäni, toiseksi itsensä tuntemista tai tietoista toiseutta, jolloin henkilö tietoisesti

jättäytyy ulos yhteisöstä. (Bauman 1997, 79.)

Eräs yleisimmistä linkitetyistä uutismedioista keskustelualueella on MV-lehden verkkojulkaisu. MV-lehti on islamofobinen ja rasistinen verkkolehti, jota epäillään muun muassa kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. (Demokraatti . 2.7.2016). MV-lehti on siis kätevä työkalu rasistisen propagandan levittämiseen virallisena tietona. MV-lehden agenda on muukalaisvihamielisyyteen perustuvan valheellisen disinformaation levittäminen.

Kiisteltyyn MV-lehteen viittasi nyymi otsikolla ”MV-lehden paljastus tuista.” Langan aloittajan linkittämässä uutisessa kerrotaan siitä, miten ”matu” saa suomalaiseen nähden huomattavan suuria tukia. Lanka poiki useita vastauksia, joissa yleisenä nimittäjänä oli tilanteen päivittely ja kollektiivinen vääryyden tunne. Muutamat nyymit kuitenkin kirjoittivat pidemmin ja avasivat kyseisen turvapaikanhakijan saamien tukien syyt, joista tärkein oli monilapsisuus. Yhdeksännessätoista kommentissa eräs nyymi osoittaa kirjoituksellaan, miten uutisoinnissa ei selkeästi ilmoiteta sitä, että tuet eivät suomalaisiin työttömiin nähden ole yhtään suurempia. (”MV-lehden paljastus tuista.” 22.3.2016, 19.) Monet nyymit olivat huolestuneita juuri siitä, saavatko suomalaiset pitkäaikaistyöttömät vähemmän tukia, kuin turvapaikanhakijat.

Muukalaisvihamielisiä kommentteja MV-lehden uutiseen liittynyt lanka ei saanut kuin pari, mutta toiseuden näkökulmasta mielenkiintoni kohdistui langan viimeisimpiin kommentteihin, joissa lähinnä vuoroin kritisoitiin ja puolustettiin MV-lehteä, mutta kritiikkiä sai myös ”suomalainen ropusakki”. 41. kommentissa nyymi toteaa: ”Jos näin tosiasiallisesti olisi, että tuet olisivat näin suuret ihan tavallisesti; saa se minut entistä vittuuntuneemmaksi ihan kantasuomalaistakin ropusakkia kohtaan, joka ravaa miekkareissa kaljakassit ja banderollit kourassa.” (”MV-lehden paljastus tuista.” 22.3.2016, 41.) Banderolleja heiluttelevat suomalaiset ovat tässä tapauksessa todennäköisesti maahanmuuttovastaisia mielenosoittajia, jotka nyymien sarkastisen presupposition mukaan eivät ole kovinkaan uskottavia toimijoita olutkasseineen. Tämä nyymi ei osoittanut suoraa jyrkkää mielipidettä maahanmuuttajia kohtaan, vaan hänet suututtaa kaikki suomalaisen sosiaalituen saajat. Hänen mielestään on siis tekopyhää pahoittaa mielensä turvapaikanhakijoiden saamista tuista, mikäli itse nauttii vastaavista etuuksista. Langalla käsitelty MV-lehden uutinen on selkeää disinformaatiota. Hiukan vaikeampaa on kuitenkin selvittää, oliko langan aloittaneen

kirjoittajan tarkoitus tietoisesti johtaa harhaan muita nyymejä. Kuitenkin nyymi esitti vertaistietona uutisen, jonka sisältö palvelee alueen keskusteluilmapiiriä.

Pääsiäisenä 2016 perussuomalaisten eduskunta-avustaja Terhi Kiemunki pilkkasi virpovia muslimityttöjä facebookissa (Hannula 2016). Seuraavana päivänä tapausta käsiteltiin myös Ylilaudalla, jossa Kiemungin todettiin olevan ”persujen alfa-muija”. Langan aloittaja totesi olevansa tyytyväinen Kiemungin kirjoituksiin ja hänen mukaansa muslimivirpojen makeisiin olisi pitänyt laittaa syanidia. Syanidikommenttinsa perään nyymi oli laittanut kaksi nauruhymiötä. Myöhemmin hän oli muokannut kommenttiaan, sillä Kiemunki oli pyytänyt anteeksi ja perunut sanansa. Tästä syystä nyymien mielestä Kiemunki on huora. (”Persujen alfa-muija Terhi Kiemunki servaamassa” 21.3.2016, 1.)

Alfa-muijaksi Kiemunkia kutsuminen viittaa minusta selkeästi huumoriin ja trollaukseen. Lisäksi muslimilasten myrkyttämisehdotus voisi olla trolli, sillä se on jopa keskustelualueen mittapuulla hyvin räikeä kommentti. Lanka sai kuitenkin paljon viestejä, joten ainakaan muut nyymit eivät uskoneet kyseessä olevan trollilanka. Ensimmäisissä kommentteissa todetaan Terhi Kiemungin toimineen väärin. Kommentit, joissa Kiemungin toimintaa kritisoitiin, saivat paljon suoria vastauksia. (”Persujen alfa-muija Terhi Kiemunki servaamassa” 21.3.2016.)

Kahdennessatoista kommentissa nyymi kirjoittaa: ”Maahanmuuttolaudalla saa ainoastaan vihata mamuja” (”Persujen alfa-muija Terhi Kiemunki servaamassa” 21.3.2016, 12). Kommentillaan nyymi osoittaa kritiikkiään keskustelualueen yksipuolista dialogia kohtaan. Seuraavassa kommentissa kritiikkiä esittäneeltä nyymiltä tiedustellaan, onko tämä mahdollisesti jonne eli teini-ikäinen käyttäjä. Jonne-termillä esitetään Ylilaudalla usein halveksuntaa toisia kohtaan ja toisaalta korostetaan omaa elämäkokemusta. Iällä ja kokemuksella onkin suuri merkitys Ylilaudan keskustelualueilla. Tätä seuraavassa viestissä nyymi kritiikkiä esittänyt nyymi kertoo aloittaneensa Ylilaudan käytön vuonna 2011 tai 2012, näin hän ilmaisee sen, ettei ole jonne. Ylilaudan käyttäjät mieluiten mieltävät itsensä aikuisiksi, joilla on teinejä enemmän sanottavaa ja painoarvoa keskustelussa. (”Persujen alfa-muija Terhi Kiemunki servaamassa” 21.3.2016, 13-14.)

Keskustelualueen dialogin yksipuolisuus manifestoitui Kiemunki-langan kommentissa, jossa jälleen

eräs käyttäjä viittasi kritiikkiä esittäneeseen nyymiin. Hän tiedustelee, miksei nyymi mene muille foorumeille kirjoittelemaan, sillä Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualue on niitä harvoja paikkoja, joissa samanmieliset voivat keskustella (”Persujen alfa-muija Terhi Kiemunki servaamassa” 21.3.2016, 15). Tämän kommentin esittänyt nyymi vaikuttaa arvostavan sitä rasistista konsensusta, joka keskustelualueella vallitsee. Kritiikkiä esittänyt nyymi ei selvästikään ole ainakaan varauksetta yhtä jyrkän ideologian edustaja ja tästä syystä toinen pyysi häntä menemään muille foorumeille. Vertaistukea ei näiden kahden nyymien välillä esiintynyt, mutta toisaalta ei myöskään järkevää debattia, joita olen keskustelualueella nähnyt.

JIDF-soturi oli minulle vieras termi, joka tuli esille yhdeksännessätoista langan kommentissa. Nyymi kirjoittaa, miten aiemmassa kommentissa maahanmuuttajien palkkaamista puolustanut kirjoittaja on JIDF-soturi. (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 19.) JIDF eli Jewish Internet Defence Force on erityisesti sosiaalisessa mediassa nykyään toimiva aktivistijärjestö, jonka tarkoituksena on taistella antisemitismia ja terrorismia vastaan. Ryhmän mukaan tarkoitus on vastustaa erityisesti juutalaisiin kohdistuvaa vihapuhetta internetissä ja toisaalta toimia juutalaisten identiteettiä kohottavasti. (Jewish Internet Defence Force.) Minun on vaikea ymmärtää, miten JIDF-järjestö tai sen soturina toimiminen voidaan liittää suomalaiseen anonyymiin kirjoittajaan, joka puolustaa maahanmuuttajien työllistymistä Suomessa. Kommentti saattoi hyvinkin olla provokaatio eli trolli, jolla nyymi halusi viedä keskustelua haluamaansa suuntaan, mikä ei kuitenkaan onnistunut. On myös toki mahdollista, että kommentin kirjoittaja uskoo johonkin sionismiin liittyvään salaliittoteoriaan.

Mielenkiintoista on, miksi juutalaisvastaisuutta ilmenee keskustelualueella, jossa keskustellaan enimmäkseen turvapaikanhakijoista ja muslimeista. Monikulttuuri ja sen kritisointi liittyy keskustelualueella nimittäin erityisesti islamiin, joka turvapaikanhakijoiden myötä on levinnyt Eurooppaan lyhyessä ajassa verraten tehokkaasti aikaisempiin vuosiin nähden. Alueen keskusteluissa muslimit vertauskuvallisesti valetaan yhteen muottiin, jonka lopputuote mädättää suomalaisen ja laajemmin eurooppalaisen kulttuurin. Aiemmin kirjoitin nyymistä, joka sanoi olevansa homoseksuaali ja vastustavansa turvapaikanhakua Suomeen. Päätelin hänen halunsa korostaa sitä, ettei hän suinkaan vastusta kaikkia vähemmistöjä, ainoastaan muslimeita. Juutalaisvastaisuudesta kirjoittavat henkilöt saattavat olla yleisestikin hyvin suvaitsemattomia vieraita kulttuureita ja uskontoja kohtaan, etenkin kun keskustelualueen selkeä linja on

islaminvastaisuus. On toki hyvin mahdollista, että JIDF-sotureista kirjoittanut nyymi yksinkertaisesti on antisemitisti ja keskustelualue oli hänelle sopiva paikka purkaa tuntojaan ja mahdollisesti ajaa omaa asiaansa

Helmikuun alkupuolella keskustelualueella aloitettiin lanka, joka perustui Iltalehden lyhyeen uutiseen Mohamed-nimisestä irakilaisesta miehestä, joka joutui pakenemaan Isis-järjestöä kotikaupungistaan Mosulista. Hänen mukaansa Isis:in tavoitteena on pitää ihmiset tyhminä, jotta nämä sokeasti seuraisivat järjestöä jopa tahtomattaan. Mohamedin määränpää oli Suomi, kuten tuhansilla muillakin irakilaisilla. Mohamedin kolme siskoa ja kaksi veljeä jäivät Mosuliin. Hän haluaisi oppia suomea, rakastua ja löytää suomalaisen vaimon. (Lahti, 2016.)

Lankaa tarkastellessani törmäsin juuri sellaisiin kommentteihin, joita epäilinkin löytäväni. Langan aloittaja esittää kysymyksen, jossa hän saattaa kyseenalaiseksi Mohamedin sanojen todenmukaisuuden, hänen mukaansa Mohamed saattaa kertoa vain sen, mitä suomalaiset haluavatkin kuulla. ("Mohamed kertoo totuuden Isis-järjestöstä" 1.2.2016, 1.) Toinen vastaus sisälsi maahanmuuttokeskustelussa yleisen virhepäätelmän: Mohamed tuomittiin kommentissa rintamakuriksi, joka on jättänyt sukunsa oman onnensa nojaan Irakiin ("Mohamed kertoo totuuden Isis-järjestöstä" 1.2.2016, 2). Kolmas kommentti on suora vastaus toiseen kommenttiin. Kommentin kirjoittaja muistuttaa maahanmuuttajien mahdollisuudesta yhdistää perheensä. Hänen mukaansa juuri perheenyhdistäminen oli syynä siihen, miksi Mohamed jätti sukulaisensa Mosuliin. ("Mohamed kertoo totuuden Isis-järjestöstä" 1.2.2016, 3.)

Kolmas kommentti oli minusta tervetullutta vaihtelua keskustelualueen yksipuoliseen keskusteluun. Nyymi esitti hiukan muista kommenteista eriävän, tosiasioista muistuttavan viestin lyhyesti ja ytimekkäästi. Kommentti sai kuitenkin melko nopeasti vastauksen, jossa todettiin perheen yhdistämiseen menevän aikaa. Tämä vastaus jatkui: "Itse voi odotellessa vaikka valittaa ruuasta tai hiplailla vääräuskoisia". ("Mohamed kertoo totuuden Isis-järjestöstä" 1.2.2016, 4.) Ruuasta valittamisella kirjoittaja viittaa syksyllä 2015 uutisoituun tilanteeseen, jossa noin 70 turvapaikanhakijaa meni Oulun poliisilaitokselle valittamaan vastaanottokeskuksen ruoan tasosta ja majoitustilojen kehnoudesta (Juupaluoma 2015). Tästä uutisesta käytiin keskustelua erityisesti verkkojulkaisujen keskusteluosioissa. Samasta aiheesta julkaistiin kuitenkin muitakin uutisia.

Esimerkkinä mainitsen Aamulehden uutisen, joka julkaistiin samana päivänä. Aamulehden uutisessa mainittiin, että Tampereella turvapaikanhakijoille, alun epäluulojen jälkeen, maistuvat monenlaiset ruoat (Aamulehti 2015). Aamulehden versio uutisesta oli huomattavasti lievempi kyseistä ilmiötä kohtaan, kun taas Kalevan uutisesta voi saada helposti käsityksen, jonka mukaan muissakin vastaanottokeskuksissa turvapaikanhakijat ovat valittaneet ruoasta. Viimeksi mainitsemani neljäs kommentti Mohamed-langalla on hyvä esimerkki yksittäistapausten yleistämisestä, tässä tapauksessa mustalla huumorilla maustettuna.

Mohamed-langan kirjoituksista käy ilmi se, etteivät keskustelualueen nyymit luota Mohamedin tarkoituksiin. Keskustelusta havaitsee nopeasti sen, miten tehokkaasti nyymit yleistävät kaikki Mohamedin kaltaiset turvapaikanhakijat samanlaisiksi. Vertaistietona jaettu uutislinkki ruuasta valittaneisiin turvapaikanhakijoihin on tästä hyvä esimerkki. He eivät hyväksy turvapaikanhakijoiden maahantuloa, mutta vielä enemmän heitä harmittaa ilmaisesta ruuasta valittaminen. Nyymejä ei kiinnosta se, että ruuasta valittiin vain yhdessä vastaanottokeskuksessa. Heille riittää se, että he saavat uutisen myötä tukea omalle maailmankuvalleen muslimien kiittämättömyydestä tunkeutuessaan Suomeen.

Vaikka Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualue koostuu enimmäkseen rakentamattomasta maahanmuuttokriitistä, on siellä myös välillä kriittistä ajattelua herättäviä kommentteja. 1.2.2016 nyymi aloitti langan, jossa hän mainosti Tampereella kyseisenä maanantaina alkavaa mielenilmausta, jonka tarkoituksena oli vastustaa kaupungin aikomusta ottaa vastaan lisää maahantunkeutujia Kaupin sairaalaan. Hän mainosti myös mahdollisuutta seurata YouTubessa suoraa lähetystä mielenilmauksesta. (”Maanantaina keskipäivällä mielenilmaus...” 1.2.2016, 1.) Nimihomo sancai kommentoi lankaa seuraavasti:

Nää teidän mielenilmaukset on täysin hyödyttömiä. Jotain 20 niin valkorooskaista ihmistä mölisemässä, ettei kukaan normaali ihminen kehtaa samaistua tollaseen joukkioon. Teette vaan hallaa koko maahanmuuttokriittiselle aatteelle. (”Maanantaina keskipäivällä mielenilmaus...” 1.2.2016, 2.)

Olin yllättynyt siitä, ettei Ssancain kommentti saanut suoria vastauksia. Sancai kirjoitti elitistiseen sävyyn maahanmuuttokriittisestä aatteesta, jolla hän teki selvää pesäeroa mainitsemiinsa ”valkoroskaksiin mölisijöihin”. Hänen kommenttinsa osoitti sen, etteivät maahanmuuttokriittisetkään ole yksi yhtenäinen rintama suvakkeja vastaan, vaan ryhmä on hyvinkin heterogeeninen. Sancai piti itseään aatteen edustajana, jossa roolissa hän selvästi kommenttinsa kirjoittikin.

Mielenilmauksia kritisoitiin myös seuraavassa kommentissa. Kirjoittajan mielestä mielenosoituksia järjestetään liikaa ja liian pienillä osallistujamäärillä. Hänen mukaansa mielenilmausten tulisi olla myös paremmin mainostettuja ja organisoituja. (”Maanantaina keskipäivällä mielenilmaus...” 1.2.2016, 3.) Vaikka kaikki kirjoittajat olivat todennäköisesti samaa mieltä Suomen turvapaikanhakijatilanteesta, esitettiin langalla kuitenkin rakentavaakin kritiikkiä turvapaikanhakijoihin liittyen. Tässä tapauksessa ei tyydytty pelkkään joukkohurmosmaiseen vihapuheeseen.

Joulukuussa 2015 Ilkka-lehdessä uutisoitiin poliisin käynnistämästä kaksivuotisesta ohjelmasta, jolla pyritään saamaan maahanmuuttajia poliisikoulutukseen. Poliisi haluaa antaa myönteisen kuvan poliisin työstä tarjoamalla maahanmuuttajataustaisille nuorille tet- ja työharjoittelupaikkoja. Uutisen mukaan maahanmuuttajilla on poliisia kohtaan paljon ennakkoluuloja, joita työharjoittelun kaltaiset väylät tutustua poliisin työhön voisivat hälventää. (Vainio 2015.)

Ylilaudalla aiheen käsittely alkaa langalla, jossa on iso kuva sisäministeri Petteri Orposta tekstillä ”Meillä on pulaa maahanmuuttajataustaisista poliiseista”. (”Meillä on pulaa maahanmuuttajataustaisista...” 4.2.2016, 1). Toinen kommentti on lyhyt: ”On se rotta...” (”Meillä on pulaa maahanmuuttajataustaisista...” 4.2.2016, 2). Langan kolmas kommentti on kirjoitettu kapulakielisellä, näennäistä asiantuntijuutta huokuvalla tyyllillä. Nyymi aloittaa tekstinsä kirjoittamalla, että maahanmuuttajataustaisista poliiseista voi olla hyötyäkin tässä ”monikulttuurisuusagendassa”. Tätä toteamusta seuraa kolme argumentoimatonta väitettä. Hänen mukaansa monikulttuurisista poliisivoimista on huonoja kokemuksia monista maista. Hän esittää, että ihmisen on vaikeampi lähestyä ”vääränväristä” poliisia. Toinen hänen väitteensä liittyy käytännön kokemukseen Iso-Britanniasta: Britanniassa ”muslimitaustaiset” poliisit suosivat

muslimeja virantoimituksellisissa asioissa. Nyymi on sitä mieltä, että tulevaisuuden Suomessakin poliisivoimat tulevat herättämään epäluottamusta, jos ne alkavat koostua osittain ”muslimeilla ynnä muilla sellaisilla”. Näistä asioista seuraa hänen mielestään kiristystä ja lahjontaa. (”Meillä on pulaa maahanmuuttajataustaisista...” 4.2.2016, 3.) Kommentin kirjoittanut nyymi ei esittänyt väitteidensä tueksi minkäänlaisia lähteitä, ei mainitsemalla niitä saati viittaamalla niihin oikeaoppisesti. ”Muslimit ynnä muut sellaiset” -toteamus herättää kysymyksen, millaisia ”muut sellaiset” ovat. Nyymi vaikuttaa suhtautuvan hyvin epäluuloisesti moniin erilaisiin ja erivärisiin ihmisiin, joten hän on todennäköisesti rasisti. Myönnän olevani iloinen siitä, ettei tähän kommenttiin ollut 5.2.2016 mennessä tullut vastauksia. Haluan uskoa, etteivät keskustelualueen nyymit pitäneet näitä mututuntumaan perustuvia väitteitä kommentoimisen arvoisina.

Samana päivänä seuraava lanka vaikutti olevan vaalimainos. Langassa esiteltiin vuoden 2017 Tampereen kunnallisvaaliehdokas Seppo Lehto, joka mieltää itsensä maahanmuutto- ja islamkriitikoksi. (Aamulehti, 2013.) Hänet on tuomittu törkeästä kunnianloukkauksesta, kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ja uskonrauhan rikkomisesta (Iltalehti, 2011). Näin selkeällä poliittisella tavoitteella aloitettu lanka oli minulle ensimmäinen Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella. Eräs nyymi kommentoi toteamalla Lehdolla olevan vakavia mielenterveysongelmia (”Seppo Lehto, kunnallisvaaliehdokas 2017” 4.2.2016, 2). Tähän vastattiin seuraavasti: ”Seppo Lehdon mieli lienee terveempi kuin ko asiaa väittävällä komurunkulla joka nussii nyrkkikylliään jollei pääse sikaa naimaan esikunvansa muhammedin tapaan ;)” (”Seppo Lehto, kunnallisvaaliehdokas 2017” 4.2.2016, 3). Aggressiivinen kommentti esittää oletuksen, että lankaan toisena vastannut nyymi olisi mielenhäiriöinen muslimikommunisti, joka masturboi, mikäli ei pääse harrastamaan seksiä sian kanssa.

Edellä mainitun kaltainen alatyylinen kommentti edustaa sitä dialogin tyyliä, jota odotin näkeväni enemmänkin tällä keskustelualueella. Kommentin perään lisätty silmäniskuhymiö sen sijaan on hämmentävä. Nyymi voi hymiöllä viitata helposti koko kommenttiin, tai sitten johonkin kommentin osaan, kuten esimerkiksi seksin harrastamiseen sian kanssa. Tämän tyylliset kommentit osoittavat hyvin sen, miten tulkinnallisia kommentit ovat. Lähtökohtaisesti suhtaudun kaikkiin kommentteihin pelkästään asiasisältönsä perusteella, mutta hymiöiden tai muiden kuvien käyttö on ehdottomasti otettava huomioon etenkin tällaisissa tilanteissa, joissa hymiö on tyyliltään hyvinkin ristiriidassa kommentin sisällön kanssa. Huomionarvoinen seikka on myös ilmaisu ”komurunkku”, jolla

tarkoitetaan kommunistia. Varmaa on siis ainakin se, ettei termin kirjoittanut nyymi miellä itseään äärivasemmistolaiseksi. Termi ”muslimikommunisti” on mielenkiintoinen sikäli, että siinä nyymi on tiivistänyt kaksi tällä oikeistolaisella keskustelualueella esiintyvää vastenmielistä asiaa yhteen sanaan.

Välillä keskustelualueella aloitetaan maahanmuuttokriittisiä lankoja, joihin vastaavat myös nyymit, jotka ovat selkeästi asiasta eri mieltä. Nämä langat ovat tutkimukseni kannalta erittäin hedelmällisiä, etenkin jos ne jatkuvat pitkään. Erityisesti reaktiot eriäviin mielipiteisiin ovat kiintoisia, niissä kun ei suoraan tarjota tukea langan aloittajalle tai langan aiheelle. Maaliskuun alussa aloitetussa langassa kritisoitiin SDP:n ja Antti Rinteen maahanmuuttopolitiikkaa, jonka mukaan rajat tulisi pitää auki. Langassa on linkki Demokraatti-nettisivuston Antti Rinteen haastatteluun. (Antti Rinne: rajat pysyy auki 3.3.2016, 1.) Rajat auki – rajat kiinni -vastakkainasettelu minusta korostaa juuri Ylilaudallakin esitettyä yksinkertaistettua näkemystä Suomen jakautumisesta suvakkeihin ja maahanmuuttokriittisiin. Tässä diskurssissa ei kovinkaan helposti anneta sijaa hahmoille, jotka pyrkivät löytämään kompromisseja. Siksi en toisaalta ole yllättynyt langan eriävistä mielipiteistä.

Ensimmäisessä vastauksessa tiedustellaan langan aloittajan ”pointtia” siihen, miksi rajat pitäisi sulkea. Vastajan mukaan on selvää, että ihmisiä autetaan. Hän vielä kysyi, pitääkö rajat AP:n mukaan sulkea, koska ”isämmaa, sauna, viina ja itsemurha”. (Antti Rinne: rajat pysyy auki 3.3.2016, 3.) Viimeksi mainitut sanat ovat perinteisiä Suomi-stereotyyppioita, jotka mainitsemalla nyymi esittää halveksuntansa sille, mitä langan aloittaja hänen mielestään edustaa.

Elämäkouluasenne on todennäköisin vaihtoehto. Toiseus on kommentissa hyvin vahvasti läsnä, vaikkei vastauksessa sitä suoraan osoiteta. Vastaja ei selväsiikään profiloi itseään ”isämmaa, sauna, viina ja itsemurha” -suomalaiseksi, kuitenkin selvästi epäillen, että langan aloittaja on sellainen. Vastaja haluaa esittäytyä ajattelevana ja kriittisenä samalla, kun yleistää langan aloittajan näihin niin sanottuihin elämäkoululaisiin.

Kolmas viesti samalla langalla on AP:n itsensä kirjoittama. Hän on liittänyt viestiinsä kuvamuokkauksen Tukholman surullisenkuuluisasta Rinkebystä. Lisäksi hän laittoi linkin Ylen uutiseen, jossa kerrottiin hallituksen suosion laskusta ja SDP:n suosion kasvusta. Hän on selkeästi

huolissaan sosiaalidemokratian suosion kasvusta, ja toteaakin: ”mamutus tulee jatkumaan, hyvästi valkoinen Suomi.” (Antti Rinne: rajat pysyy auki 3.3.2016, 2.) Kirjoittaja puhuu maahanmuutosta yleisesti, eikä rajaa selkeästi ennakkoasenteitaan esimerkiksi muslimeihin. Aikaisemmin käsittelemissäni langoissa on esimerkkejä siitä, miten nyymit kritisoivat erityisesti muslimeita ja islaminuskoa yleisesti. Ilmeisesti muut kuin valkoihoiset ihmiset eivät AP:n mukaan ole tervetulleita Suomeen. Tämän langan kaltaisissa tapauksissa, missä rasismi kohdistuu erivärisiin ihmisiin, olisi mielenkiintoista selvittää, miten tällaiset nyymit suhtautuvat esimerkiksi tummiin italialaisiin tai kreikkalaisiin, sillä näistä maista tulevat kuitenkin ovat kasvaneet globalisoituneen Euroopan arvomaailmassa. Ennakkoluulot erilaisuudesta keskustelualueella usein rajataan nimenomaan muslimeihin.

Suomi-stereotypioita esittäneeseen kommenttiin vastattiin mainitsemalla joitain muslimiterroristeihin liittyviä stereotypioita. Näitä olivat kalifaatti, moskeija, koraani ja räjähdely. (Antti Rinne: rajat pysyy kiinni 3.3.2016, 4.) Nyymi siis vastasi samalla mitalla takaisin. Kummassakin stereotypioihin liittyvässä viestissä sorruttiin yleistämiseen, joka ei kuitenkaan missään nimessä ole tällä keskustelualueella tavatonta. Näissä tapauksissa syyllistettiin klassiseen olkiukko-ajatusvirheeseen, jossa toinen osapuoli tehdään naurunalaiseksi, tällä kertaa yleistämällä. Kuitenkin kummassakin tapauksissa toiseuden esilletuonti on voimakasta. Langan muissa viesteissä ei ilmennyt minkäänlaista vertaistukea tai vertaistietoa. Yleistämistä oli myös viimeisessä viestissä, joka oli langan aloittajan käsialaa: ”Ei pidä auttaa ottamalla heitä Suomeen, raiskaamaan.” (Antti Rinne: rajat pysyy kiinni 3.3.2016, 6). Raiskaavista turvapaikanhakijoista kirjoittavat nyymit haluavat usein yksinkertaisesti lietsoa pelkoa ja ennakkoluuloja kyseistä vähemmistöä kohtaan. Keskustelualueella raiskausta pidetään selkeästi yleisimpänä rikoksena, johon turvapaikanhakijat syyllistyvät.

Useissa keskustelualueen kirjoituksissa kritiikki kuitenkin kohdistuu selkeästi muslimiturvapaikanhakijoihin ja muslimeihin yleensä. Alueella on kuitenkin myös käyttäjiä, joiden kritiikki kohdistuu maahanmuuttajiin yleisimmin. Helmikuussa 2016 nyymi tiedusteli, erotellaanko ”kansallisuuden saaneita matuja” eri rikostilastoissa. Hän oli huolissaan siitä, nostavatko maahanmuuttajataustaiset suomalaiset kantasuomalaisten osuutta näissä tilastoissa. Hänen mukaansa se vääristäisi tilastoja kantasuomalaisten kustannuksella. (”Unelma, osa 5”, 4.)

Kommentin kirjoittaja tekee selkeän eron kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisten kansalaisten välillä. Hänen mukaansa ilmeisesti toisenkaan polven maahanmuuttajat eivät ole suomalaisia, vaikka ovat syntyneet ja asuneet Suomessa. Kirjoittajalla vaikuttaa olevan selkeä käsitys suomalaisuudesta, mutta kriittisesti ajateltuna hänen kuvaansa suomalaisuudesta liittyy paljon ongelmia. Tähän vastattiin kuitenkin toteamalla, että rikostilastoissa maahanmuuttajataustaiset suomalaiset näkyvät tietysti suomalaisina. Vastaja pyrkii viemään keskustelua uudelle tasolle, jossa tarkoituksena on miettiä, pitäisikö kansalaisuus myöntää niin helposti. (Unelma, osa 5, 5.) Langan keskustelu ei kuitenkaan jatkunut tästä aiheesta.

Kantasuomalaisuus terminä vie toiseuden uudelle tasolle, jossa pystytään tehokkaasti luomaan vastakkainasetteluja Suomessa syntyneiden valkoihoisten ja turvapaikanhakijoiden, joskus jopa maahanmuuttajataustaisten suomalaisten välille. Unelma-langan nyymi on selkeästi rasisti, jonka mielestä suomalaisuuteen sisältyy synnyinpaikan lisäksi olennaisesti ihonväri. Pelkän ihonvärin perusteella on nyky maailmassa mahdotonta päätellä, onko henkilö kotoisin Alepposta vai Tampereen Hervannasta.

Vertaistieto ja vertaistuki kulkevat Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella usein käsi kädessä. Maaliskuun alkupuolella aloitetussa langassa nyymi esittää misinformatiivisena tietona väitteen, jonka mukaan Ruotsissa olevista 165000 turvapaikanhakijasta ainakin suurin osa olisi tulossa Suomeen. Väitteensä tueksi hän liitti tekstiinsä kaksi linkkiä, jotka eivät toimineet. Ensimmäinen linkeistä ei johtanut mihinkään. Toinen linkki vie Ruotsin poliisin sivuille pdf-tiedostoon, mutta nyymien ilmoittamalla tiedoston 20. sivulla ei ole minkäänlaista mainintaa Suomeen sijoitettavien turvapaikanhakijoiden määrästä. Nyymi kehottaa kirjoituksensa lopussa kaikkia lukijoita jakamaan tietoa ja ilmoittamaan asiasta päättäjille. (Ruotsi karkoittaa pakolaiset Suomeen enn... 9.3.2016, 1.)

Lankaan tullut käyttäjän vastaus antaa tukea AP:lle. Hänen mukaansa on turhaa syyttää Venäjää turvapaikanhakijoiden päästämisestä Suomeen samalla, kun ”Svedut sen sijaan pääsee kuin koira veräjältä”. (Ruotsi karkoittaa pakolaiset Suomeen enn... 9.3.2016, 9.) Lankaan suhtauduttiin myös kriittisesti, sillä kolmannessa langan viestissä nyymi kehotti langan aloittajaa panostamaan toimiviin linkkeihin ja lähteiden kunnolliseen merkitsemiseen (Ruotsi karkoittaa pakolaiset

Suomeen enn... 9.3.2016, 3). Tälle kriittiselle viestille ei kuitenkaan tullut vastakaikua, mikä olisi tietysti aineistoni kannalta ollut rikasta. Aihe pyrki tuomaan vertaistietoa nyymeille, mutta langan lyhyestä kestosta ja viestien vähyydestä päätellen muut käyttäjät eivät suhtautuneet lankaan AP:n toivomalla vakavuudella. Eräässä viestissä alkuperäistä postaaajaa pyydettiin lisäämään lanka myös suositulle satumainen (satunnainen) -keskustelualueelle, jossa se saisi enemmän näkyvyyttä. Satumaisella ei kuitenkaan vielä 10.3. 2016 tätä lankaa ollut.

Nyymien viestiin upottaman ensimmäisen linkin toimimattomuus voi johtua kirjoitusvirheestä tai vain siitä, ettei linkin ole tarkoitukseen johtaa mihinkään. Keskustelualueella eniten vastauksia ja aktiivisuutta saavat sellaiset langat, joissa tarjotaan jonkinlaista taustatietoa aiheesta. Usein taustatiedoksi riittää MV-lehden skandaaliuutinen, joten Ruotsin poliisin internetsivut ovat luotettavimmasta päästä. Sivulta ei kuitenkaan löytynyt nyymien lupaamaa sisältöä, joten hän on joko linkannut väärin tai vain luottanut siihen, että muut käyttäjät sokeasti uskovat häntä.

Ylilaudalla vanhat jo passiivisiksi luokitellut langat heräävät eloon ja nousevat etusivulle, mikäli niihin kommentoidaan. 10.3.2016 huomasin langan, joka oli aloitettu 20.8.2015. Nyymi ihmetteli Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueen maahanmuuttovastaisuutta. Kiinnitin huomioni välittömästi siihen, että nyymi puhui suoraan maahanmuuttovastaisuudesta eikä -kriittisyydestä. Viestejä tuli lankaan todella paljon, ja viesteissä AP:tä epäiltiin trolliksi. ("Miksiköhän tällä laudalla esiintyy..." 20.8.2015, 1, 18.)

Trolliksi epäily oli minusta tässä tapauksessa aiheetonta, sillä langan aloittajan viesti ei antanut tästä mitään suoria viitteitä kirjoitusasun tai kirjoituksen provokatiivisuuden puolesta. Se, että viestiä epäiltiin trolliksi, on erinomainen esimerkki alueen homogeenisestä toiseutta korostavasta keskustelukulttuurista. Monille nyymeille keskustelualue on vertaistuen ja -tiedon "mekka", jossa erilaisia mielipiteitä pidetään joko arvottomana suvakkipropagandana tai puhtaana trollina. Suvakki on halventava ilmaisu maahanmuuttomyönteisistä ihmisistä. Kuitenkin lankaan tuli myös AP:n kritiikkiä tukevia viestejä, (ks. esim. "Miksiköhän tällä langalla esiintyy..." 20.8.2015, 28) mutta näiden osuus jäi pieneksi maahanmuuttovastaisuuden rinnalla.

Kahdeksannessatoista viestissä eräs nyymi toi keskusteluun mukaan myös juutalaiset. Nyymi puolustaa rotupuhtautta ja toteaa sen olevan etu. Väitettään hän perustelee sillä, että hänen mielestään geneettisesti yhtenäiset suomalaiset ovat voittaneet kuusi Nobel-palkintoa, kun taas juutalaiset ja islamilaiset suuresta lukumäärästään huolimatta ovat voittaneet vain muutaman enemmän. (Miksiköhän tällä langalla esiintyy... 20.8.2015, 18.)

Keskustelua ei tällä alueella käydä suinkaan aina maahanmuutosta ja monikulttuurista. Venäjä ja Nato ovat aiheita, joita puidaan aina silloin tällöin. 11.3.2016 aloitettu informaatiotosotaa käsittelevä lanka oli todella silmiinpistävä siksi, koska siinä keskustelu ei missään vaiheessa mennyt asiattomuuksiin ja selkeisiin trolleihin. Langan aloittaja on lisännyt valtiotasolla käytävää informaatiotosotaa käsitteleviä linkkejä. Linkkien eteen AP on nimennyt linkkien takaa löytyvien artikkeleiden tekijät sekä julkaisut, joista artikkelit löytyvät. Lankaan vastannut nyymi ihmettelee, mitä hyötyä Suomelle on käydä informaatiotosotaa Yhdysvaltain puolesta Venäjää vastaan. ("Nato-trollit ovat totisinta totta." 11.3.2016, 1, 4.) Tähän viestiin vastannut käyttäjä toteaa, että Venäjä on roistomaa, Krimin niemimaa kuuluu Ukrainalle ja tästä syystä informaatiotosotaa tulisi käydä ("Nato-trollit ovat totisinta totta." 11.3.2016, 5). Venäjävastaisuus ilmenee selkeästi myös seuraavassa viestissä, jossa todetaan, että kaikki mistä on haittaa Venäjälle, on hyötyä Suomelle (Nato-trollit ovat totisinta totta." 11.3.2016, 6).

Näiden neljän tarkasteleman viestin valossa voidaan selkeästi nähdä, miten sopiva aihe ja selkeästi kirjoitettu lanka vaikuttaa keskustelun etenemiseen. Informaatiotosodasta käyty keskustelu pysyi asiallisena kautta linjan, ja nyymit jakoivat vertaistietoa mielipiteiden muodossa ja myös tukivat toistensa näkemyksiä. Vertaistuki ilmeni tällä kertaa Venäjän vastustamisena niin ikään mielipiteinä esitettyinä. Aiheen valinta on siis keskustelualueella tärkeää. Vääränlainen aihe, kuten maahanmuuton puolustaminen, voi aloittaa niin sanotun "paskamyrskyn", jossa trolliviestit ja jopa vihapuhe vievät keskustelua eteenpäin tai täysin väärään suuntaan alkuperäiseen aiheeseen nähden.

1.4.2016 havaitsin langan, jonka otsikkona oli "Normaali laitomman mamun koti". Viestiin oli upotettu kuva epämääräisestä lautahökkelistä, joka AP:n mukaan oli tyypillinen maahantunkeutujan koti. Tämä lanka sai ainoastaan viisi vastausta ja näistä ainoastaan yksi selkeästi ilmaisi tukensa langan aloittajan näkemyksille kirjoittamalla, että osasi itse rakentaa parempia majoja 10-vuotiaana.

(”Normaali laitomman mamun koti” 1.4.2016, 1-2.) Lanka oli jälleen hyvä esimerkki kirjoitustyylistä, josta on vaikea sanoa, onko kyseessä trolli. Langan toteaminen trolliksi oli vaikeaa, etenkin kun AP:n kolmas kirjoitus langalla oli seuraava: ”Se tyyppi joka asuu tuolla [kuva hökkelistä] on jamal ja jamal raiskaa lapsia ja käyttää huumeita” (Normaali laitomman mamun koti 5.4.2016, 4.) Erikoista oli myös se, että AP aloitti langan 1.4.2016. ja itse jatkoi sitä 5.4.2016, jolloin lanka tuli jälleen aktiiviseksi ja keskustelualueen etusivulle. Tätä kutsutaan Ylilaudalla langan pakottamiseksi. Mikäli lanka ei sisältönsä perusteella saavuta suurta suosiota, se hiipuu erityisesti aktiivisilla keskustelualueilla, joissa uudet viestit vievät siltä näkyvyyttä. Halutessaan AP voi itse kommentoida lankaa uudelleen, jolloin se palaa keskustelualueen etusivulle. Tässä tapauksessa AP ei liene trolli, sillä selkeät trollit eivät ole niin pitkäjänteisiä, että päivien kuluttua kommentoisivat samaa lankaa uudelleen.

34.22.1 Soldiers of Odin

Lokakuussa 2015 uutisoitiin ensi kerran Soldiers of Odin -katupartioista, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisten turvallisuuden tunnetta partioimalla kaduilla (Nikkilä 2015). Tutkimallani keskustelualueella Soldiers of Odinia käsitteleviä lankoja ei kuitenkaan keväällä 2016 ole ollut usein, maaliskuussa löysin ensimmäisen tällaisen. Langan perusteella nyymien suhtautuminen järjestöön ei ole lainkaan ongelmaton.

AP aloitti langan lisäämällä kuvakaappauksen ja uutislinkin Savon Sanomista. Uutisessa kerrotaan, miten Soldiers of Odin -katupartiolle on huudeltu Kuopiossa kannatushuutoja, ainakin järjestön Kuopion edustajan mukaan (Patrakka 2016). Alkuperäinen postaja kutsuu Odineita uusnatseiksi ja Savon Sanomien positiivissävyisen uutisen johdosta rasmusryhmä eli rasismien vastustajat (ks. RASMUS ry) ”repivät housunsa” (”Olipa positiivinen uutinen Odineista aka uu...” 6.3.2016, 1). Vaikka Soldiers of Odin -yhteisö tunnustautuu maahanmuuttokriittiseksi samoin kuin tutkimani keskustelualue, eivät katupartiot kuitenkaan tällä langalla selvinneet täysin kritiikittä.

Mielenkiintoista langan aloittajan tekstissä on erityisesti se, että hän ilmaisee Soldiers of Odinin uusnatsistiseksi ryhmittymäksi. Järjestö ei itse luokittele itseään uusnatsistiseksi, vaan

maahanmuuttokriittiseksi (Nikkilä 2015). Uusnatsismin ottaminen esille antaa ymmärtää, että nyymi joko suhtautuu järjestöön kielteisesti käyttäen uusnatsi-termiä negatiivisessa merkityksessä tai sitten hän ei itse pidä uusnatsismia mitenkään ongelmallisena. ”Rasmusryhmään” eli rasismin vastustajiin hän ei kuitenkaan itseään suoraan luokittele. Tutkijana pyrin olemaan sortumatta turhien dikotomioiden muodostamiseen näissä asioissa, vaikka keskustelualueella parhaimmillaan käyttäjät erilaisine näkemyksineen käyvät dialogia eri aiheista.

Soldiers of Odinista kirjoitettiin myöhemmin maaliskuussa lisää. AP ilmaisi pettymyksensä järjestön toimintaan, sillä siinä oli hänen mukaansa liikaa äärioikeistolaisia piirteitä. (”Totuus paljastui” 16.3.2016, 1.) Aihe jakoi mielipiteitä, mutta keskustelu säilyi verraten rauhallisena. Seitsemännessä kommentissa kirjoittaja puhuu järjestöön kohdistuvasta ajojahdistista, jonka yhtenäistävää kansaa pelkäävä eliitti on aloittanut (”Totuus paljastui” 16.3.2016, 7). Eliitillä nyymi tarkoittanee yhteiskunnan päättäjiä, joiden käytännössä olisi mahdollista aloittaa hänen mainitsemansa ajojahti. Kommentista pystyy havaitsemaan, miten kirjoittaja muodostaa selkeän kuilun itsensä ja eliitin välille. Tässä tapauksessa nyymien toiseuden kokemus ei suoraan liity maahanmuuttajiin, vaan valtion päättäviin elimiin, jotka mahdollistavat turvapaikanhaun Suomeen. Tähän kommenttiin ei vastattu suoraan missään vaiheessa.

Soldiers of Odin -langan yhdennessätoista kommentissa niin ikään kritisoidaan katupartioita. Kritiikki ei kuitenkaan kohdistu suoraan järjestön aatteeseen, vaan jälleen kerran partioiden epäonnistuneeseen toteutukseen: ”Tämähän on juutalaisten valeoperaatio ollut alusta alkaen. Miksi noita soldiers järjestöjä nousee ympäri maailmaa? Miksi ne käyttävät logossaan jotain viikinkiä jolla ei ole mitään yhteyttä Suomeen? Kerätään tietyn ajatusmaailman omaavat ”päiväkerhoon” jossa on omat johtajat ettei oikeata järjestöä pääse syntymään.” (”Totuus paljastui” 16.3.2016, 11.) Jälleen kerran keskustelualueen langalla käsitellään juutalaisia turvapaikanhakijakontekstissa. Kommentin kirjoittanut nyymi uskoo siis salaliittoon, jonka mukaan Soldiers of Odin -järjestö on juutalaisten perustama. Lanka jatkuikin tästä kommentista eteenpäin jonkin aikaa juutalaistemalla, jonka jälkeen keskustelua käytiin Perussuomalaisesta puolueesta. Erään kirjoittajan mukaan perussuomalaiset on juutalainen puolue ja Jussi Halla-aho niin ikään juutalainen (”Totuus paljastui” 17.3.2016, 19).

Edellä käsittelemääni korostivat mielipiteet eri aiheista, vaikka langan aihe olikin selkeästi rajattu. Katupartioista keskustelu siirtyi juutalaisiin ja juutalaisista perussuomalaisiin. Keskustelu oli erilainen muihin tutkimieni lankoihin verrattuna, sillä suoraa vertaistukea ei tarjottu, vaikka vertaistietoa kuitenkin esitettiin esimerkiksi kommenttimuodossa juutalaisiin liittyvinä tilastoina ("Totuus paljastui" 16.3.2016, 20). Perussuomalaisiin liittyvässä keskustelussa oli selkeä kahtiajako ja asiasta väiteltiin rakentavasti. Osan mielestä puolue on kääntänyt takkinsa maahanmuuton suhteen ja osan mielestä tämä takinkääntö on vain pienen hallituspuolueen reaalipolitiikkaa. ("Totuus paljastui" 16.3.2016, 21-30.)

Viikon 12 alussa avatessani keskustelun alueen näin ensimmäisenä langan, joka jo otsikkoaan myöten kannusti nyymejä dialogiin tekstein ja kuvin. Langan ideana on lisätä kuvakaappauksia tai tekstilainauksia henkilöiltä, jotka ovat maahanmuuttokeskustelun ääripäissä vahvoine mielipiteineen. Langan aloittajan mukaan olisi mielenkiintoista pysyä ajan tasalla siitä, kuinka sokeina omissa kuplissaan ääripäät elävät. AP oli lisännyt kuvan, jossa näkyi Mikael Jungnerin twiitti eli viesti Twitter-palvelussa. Viestissään Jungner kehoitti Jan Vapaavuorta lisäen, että tulevaisuudessa Helsingin pormestarin virka voi olla mielenkiintoisempi kuin Suomen pääministerin virka. Kuvassa oli näkyvillä myös erään naisen kommentti Jungnerin twiittiin: "Joko on sopiva neekeri tai ähly katottuna virkaan?" ("Ääripäiden" kommentoijat 19.3.2016, 1.) Langan aloittaja toi tässä siis esille rasistisen ääripään. AP teki mielestäni fiksusti, kun sisällytti viestiinsä myös kontekstin, joka tässä tapauksessa on Jungnerin pohdinnat tulevasta Helsingin pormestarista. Tällä keskustelun alueella näkee paljon lainauksia, jotka ovat täysin irti kontekstistaan (ks. esim. "Ääripäiden" kommentoijat 19.3.2016, 4). AP ei selkeästikään sijoita itseään ideologisesti kumpaankaan keskustelun ääripäähän. Tällaisissa tapauksissa toiseuden käsite on mielenkiintoinen. Hän tuo keskusteluun mukaan alueen muista langoista poikkeavan näkökulman, jossa ääripäitä olisi tarkoitus tarkastella objektiivisemmin. AP:n näkökulmasta niin rasistit kuin suvakitkin edustavat jotain, mihin hän ei halua olla osallisena.

25.1.2016 kello 21.12 aloitettu lanka oli aikaisempiin esimerkkeihini verrattuna huomattavasti

pidempi. ”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” -langan aloittaja koki jonkin verran ahdistusta siitä, miten hän on elänyt koko elämänsä ”punavihreässä kuplassa”, jolla hän viittaa vasemmistoliberaaliin elämänsenteeeseen. Hänen mielestään se, miten hän käyttäytyy sosiaalisessa mediassa, on antanut hänestä kuvan ”pesunkestävänä suvakkina” eli naivina multikulttuurin puolustajana. Tästä syystä olisi hänen mukaansa ”sosiaalinen itsemurha kritisoida vallalla olevaa systeemiä”. Hän ei usko olevansa ainoa, joka joutuu sosiaalisen paineen vuoksi käyttäytymään ”suvakkimaisesti”. Kirjoittajaa ahdistaa myös ajatus kasvattaa lapsensa tällaisessa maassa ja toteaa muuttavansa maalle pikkukaupunkiin, jossa ”ulkomaaneläjiä vielä tuijotetaan avoimesti”. (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 25.1.2016, 1.) Maaseudulle muuttaminen ajatuksena esiintyy kahdella muullakin nyymillä, joista toinen toteaa olevansa olemukseltaan ”tyypillinen vihervassarihesari” (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 2). Toinen lankaan vastannut nyymi haluaa kehittää idean yrityksestä, jota voisi hoitaa maaseudulta käsin. Hän kertoo, ettei voi kuvitellakaan eläkeiässä asuvansa Tampereen tai Helsingin kaltaisissa suurissa asutuskeskuksissa. (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 3.)

Edellä mainituissa tapauksissa kaksi nyymeistä mieltävät itsensä niin sanotuiksi ”vihervassareiksi”. Kyseisellä langalla he kertoivat todelliset mielipiteensä maahanmuuttopolitiikan vaikutuksista. Langan aloittajan ongelmana oli, ettei hän uskaltanut facebookin tai twitterin kaltaisella sosiaalisen median foorumilla tuoda julki oikeita ajatuksiaan sosiaalisen paineen vuoksi. Suurkaupungista maalle muuttaminen vaikuttaa minusta tietynlaiselta kuvitellun menneen kaipuulta. Suomi oli ennen 1960-lukua hyvin maatalouspainotteinen valtio, jonka väestö koostui lähes täysin valkoisista suomalaisista. Vilkastunut globaali ja valtionsisäinen muuttoliike on muuttanut Suomen väestörakennetta menneisiin vuosikymmeniin nähden huomattavasti. Mikäli oletetaan, että asiasta kirjoittanut nyymi on suomalainen nuori aikuinen, kuten Ylilaudan käyttäjät yleensä ovat, tapauksessa ei voida puhua todellisesta nostalgiasta. Kirjoittajalla voi hyvinkin olla tietynlainen kuva siitä, millaista elämä oli ennen vanhaan.

Yleisradion uutisessa haastatellun Mikko Villin (Koivisto 2016) mukaan sosiaalisen median käyttö on muuttunut. Nykyään viestit ja kirjoitukset halutaan osoittaa entistä rajatummalta yhteisölle. Teemu Selänteen maahanmuuttoon liittyvistä twitterkirjoituksista alkanut kohu tammikuussa 2016 osoittaa, miten kirjoitukset voivat saavuttaa nopeasti ja hallitsemattomasti tuhansia ihmisiä. Teemu Selänne on julkisuuden henkilö, mutta myös tavallisillekin ihmisille sosiaalinen media saattaa

tuottaa haittaa. Vuonna 2013 Justine Sacco kirjoitti rasistisen twiitin ennen astumistaan lentokoneeseen. Lento kesti yli kymmenen tuntia, jona aikana twiitti oli levinnyt ympäri maailmaa maksaen Saccolle jopa tämän työpaikan. (Yle uutiset: Twitterillä menee huonosti - #Teemugate osoittaa miksi.)Koivisto 2016.)

Ylilaudalla Veikkailenpa olevani... -langan aloittaja oli siis perustellusti välttänyt kirjoittamasta sosiaalisessa mediassa todellisia mielipiteitään maahanmuuttopolitiikasta. Ylilauta tarjosi hänelle foorumin, johon purkaa tuntojaan ja etsiä vertaistukea. Maalle muuttamisen ihannoimisen taustalla lienee pelko siitä, että suuret kaupungit tulevat lähivuosina täyttymään ulkomaalaisista. Alkuperäisen postajaan mukaan maalla ”ulkomaaneläjiä vielä tuijotetaan avoimesti”. Tässäkin tapauksessa yhteydet Kylmäsen esittämään kansallisen identiteetin ja toiseuden korostamiseen ovat mielestäni selkeitä.

Samaan lankaan oli tullut useita muitakin vastauksia, joista useimmat olivat hyvin maahanmuuttokriittisiä. Eräässä vastauksesta kävi ilmi, että nyymi oli jutellut oman isänsä kanssa. Nyymän mukaan isän tapana on piilottaa kaikki ”rasisti spämmääjät” facebookin aikajanelta. Vastaajan itsensä tapana on ilmeisesti kuunnella maahanmuuttokeskustelun molempia osapuolia. Hänen pitkähkö vastauksensa sisälsi myös ehdotuksen siitä, että maassa oleville pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tulisi suunnata varoja, jotka nykyisin palavat ilmaan ”punaisen ristin mafian kautta”. Hänen mielestään kotoutuneet ulkomaalaiset ovat erinomainen resurssi valtiolle. (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 7.) Tämä kommentti sai yhden vastauksen, jossa lainattiin ainoastaan kohtaa ”he ovat erinomainen resurssi”: ”En tiedä mitä vedät, mutta kuulostaa toimivan ja kovaa. Paljonko on grammahinta?” (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 8). Grammahintaa tiedusteleva nyymi viittaa tietysti huumeisiin, joiden vaikutuksen alaisena hän epäilee toisen olevan. Tämä negatiivinen kommentti sai vastauksen, jossa nyymi totesi palkkaavansa töihin mieluummin nuoren, elämää nähneen ulkomaalaisen, kuin lihavan ja laiskan suomalaisen (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 10).

Muutkaan nyymit eivät lähteneet mukaan sellaiseen keskusteluun, jota grammahintaa tiedustellut nyymi yritti herätellä. Sarkasmilta ei kuitenkaan voitu välttyä tällä langalla, sillä kymmenes kommentti sai seuraavan vastauksen: ”[maahanmuuttajat] Ovat myös tunnetusti erittäin älykkäitä,

joten koulutuksen ja kielitaidon puuttuminen ei ole ongelma.” (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 12). Tässä tapauksessa sarkasmi on hyvin selkeää, kuten myös viidennessätoista kommentissa, jossa sarkasmi jatkui korostamalla turvapaikanhakijamiesten suorastaan erityistä intoa ”oppia maan tavoille” (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 15). Jollain muulla keskustelufoorumilla turvapaikanhakijoiden älykkyyteen ja kotoutumisintoon viittaaviin kommentteihin voisi suhtautua vakavasti, mutta Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella vallitseva selkeä rasistinen presuppositio tekee sen hyvin vaikeaksi. Harvat, rasismia kritisoivat, kommentit ovat keskustelualueella usein huomattavasti pidempiä ja tarkasti jäsenneltyjä.

34.22.2 Suvakit

Suvakeista eli maahanmuuttoa puolustavista suvaitsevaisista henkilöistä puhutaan tällä keskustelualueella lähinnä negatiiviseen tai näennäisen neutraaliin sävyyn. Trendi on selkeästi se, että suvakit lokeroidaan homogeeniseksi ryhmäksi, jotka eivät osaa ajatella asioita kriittisesti. Tähän väitteeseen esitän tuekseni Veikkailenpa olevani lähipiirini... -keskustelualueen 21. kommentin:

Suvakkeja voi hyvinkin olla suuria määriä ylipäätään PK-seudulla tässä kuuluisassa ja pelätyssä "punavihreässä kuplassa", joka on oikeastaan arkitodellisuuden ulkopuolella oleva haavemaailma. Yllättävän moni Kallion hipsteri kumminkin elää siinä kuplassaan ja tuottaa siinä sivussa graafisena suunnittelijana toimittajakaveriensa kanssa suvakkimedian sisältöä mitä suuremmissa harhakuvitelmissaan - - .
 (“Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 21.)

Kommentti osoittaa hyvin sen, millainen tämän nyymien todellisuudessa elävä suvakki on. Suvakki on pääkaupunkiseudulla, tarkemmin sanottuna Helsingin Kalliossa asuva vasemmistolainen, joka työskentelee graafisena suunnittelijana. Tällainen ajattelu on tietysti hyvin mustavalkoista. Eräässä toisessa langan kommentissa nyymi kirjoittaa helpottuneeseen sävyyn, kuinka ”suvakkius” rupeaa

olemaan vähenemään päin (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 24). Hän ei kuitenkaan perustele väitettään suvakkiuden vähentymisestä mitenkään, joten oletettavasti hän esittää tietona omia havaintojaan. Tätä kirjoitusta tukee toinen henkilö, joka yhtyy näkemykseen suvakkien määrän laskusta Suomessa. Tässä kommentissa oli myös linkki mainostelevisioon uutiseen, jonka mukaan suomalaisten asenteet turvapaikanhakijoita kohtaan ovat koventumassa. (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 25.)

Suvakki-käsitteen käyttäminen on ongelmallista, sillä se on uutena terminä hankalasti määriteltävissä. Tässä on kuitenkin jälleen loistoesimerkki Baumanin (1997, 79) ulkoapäin määriteltävästä toiseudesta, jossa kaksi samoin ajattelevaa puolustavat toisiaan ja siten omia näkemyksiään toisia, tässä tapauksessa suvakkeja, vastaan. Vastapuolen yksinkertaistaminen luo hyvät edellytykset omien näkemysten luomiseen ja puolustamiseen. Suvakit nähdään yhtenä ryhmänä, vastapuolena, joka on helposti hahmotettavissa ja ainakin teoriassa myös helposti kumottavissa.

Suvakit eivät kuitenkaan ole ainoita suomalaisia, jotka keskustelualueen mukaan uhkaavat maattamme. Törmäsin pariin otteeseen Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella videoon, jossa ilmeisesti vastaanottokeskuksen työntekijä ”lässyttää” turvapaikanhakijamiehelle (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 32). Ensimmäisessä videoon liittyvässä kommentissa nyymi totesi, että ”feministi-akat” ovat jonkinlaisessa vastuussa maahantunkeutujien tulosta Suomeen (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 33). Suvakkien lisäksi myös ”feministiakat” ovat Suomen yhteiskunnalle haitallisia tämän kommentin perusteella. On myös hyvin mahdollista, että feministit kuuluvat suvakkeihin tämän nyymien maailmankuvassa. Feministiakka on hyvin misogyninen ilmaisu ja ensimmäinen havaitsemani vastaava tällä maahanmuuttoa ja monikulttuuria käsittelevällä keskustelualueella. Feminismin ottaminen mukaan turvapaikkakeskusteluun on minusta äärimmäisen mielenkiintoinen käänne. Toiseuteen, jota nyymi tiedostaen tai tiedostamatta rakentaa, liittyy tässä tapauksessa myös feministit.

Keskustelualueella suurin osa kirjoittajista kuuluu rasistiseen, omien sanojensa mukaan maahanmuuttokriittiseen ääripäähän. Hiljaisempi, tai ainakin vähemmän medianäkyvyyttä saava, enemmistö suhtautuu maahanmuuttokysymykseen jokseenkin neutraalisti. Ääripääjaottelua on

myös kritisoitu. Panu Raatikaisen mukaan keskustelussa on vain yksi ääripää, rasistit, jolloin loput ovat hänen jaottelussaan äsken mainitsemiani tavallisia ihmisiä, jotka vastustavat rasismia (Raatikainen 2015). Asiasta voidaan selvästi olla montaa mieltä, Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella suomalaiset jaotellaan useimmiten maahanmuuttokriittisiin ja suvakkeihin. Raatikainen (2015) sortuu kuitenkin minusta itse ääripääjaotteluun, vaikkei hän niin suoraan kirjoitakaan. Hänen lausunnostaan voi helposti ymmärtää, että kaikki maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvat ovat rasisteja, vaikkei asia suinkaan ole näin. Tutkimallani keskustelualueella kuitenkin selkeä rasismi ja muukalaisviha ovat yleisempiä, kuin hyvin argumentoitu, järkevä maahanmuuttokriittisyys.

Yhdeksäs kommentti ”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” -langalla käsitteli kommentoijan omaa ystäväpiiriä. Nyymi kirjoitti, että monet hänen parhaista ystävistään ovat Euroopan pakolaistilanteen kärjistyessä osoittautuneet suvakeiksi. Tilanne on hänestä niin vakava, että hän on harkinnut jopa uuden kaveriporukan etsimistä. Nyymi kuitenkin mieluummin odottaa kriisin laantumista. Hän kokee, että suvakkiystävät kohtelevat häntä nykyään kylmemmin kuin aikaisemmin, vaikka hän itse ei pidä erilaista maailmankatsomusta esteenä ystävyssuhteille. (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 9.) Tässä tapauksessa nyymi määrittelee suvakkiuden selkeästi ystävälliseksi suhtautumiseksi turvapaikanhakijoita kohtaan, sillä hänen ystävänsä osoittautuivat suvakeiksi. Sanan ”osoittautua” käyttö viittaa siihen, ettei viestin kirjoittaja tiennyt tai tullut ajatelleeksi asiaa ennen vuoden 2015 pakolaisvirtoja. Tämä kirjoitus herätti myötätuntoa ainakin yhdessä nyymissä, jonka omassa ystäväpiirissä on jopa liiankin oikeistolaisia henkilöitä. Oikeistolaisuus on kommentoijan mukaan kuitenkin parempi kuin ”multikulttuurin” kannattaminen. (”Veikkailenpa olevani lähipiirini...” 26.1.2016, 11.)

23.3.2016 aloitettu lanka liittyi Sofi Oksasen lausuntoihin Belgian terrori-iskuista. Oksasen mukaan terroritekoja ja islamia ei tule yhdistää. (Yle Uutiset, 2016). Langassa keskusteltiin ennen kaikkea siitä, ovatko muslimit kenties itse antaneet itsestään kuvan terroristeina, vai ovatko Euroopan populistipuolueet rakentaneet ja ylläpitäneet tätä kuvaa. Yhdeksännessä viestissä suhteellisen asiallisenä pysynyt keskustelu olisi helposti voinut lähteä sivuraiteille, mutta näin ei kuitenkaan käynyt. Viesti alkoi Sofi Oksaseen viitaten seuraavasti: ”VIRON HUORA VOISI PITÄÄ PÄÄN KIINNI.” (”Kuck-muija päsmäröi..” 23.3.2016, 1-9.) Tässä tapauksessa suvaitsevaisen mielipiteen esittänyttä Oksasta nimiteltiin misogynisesti huoraksi. Huorakommentin kirjoittanut nyymi kokee

selvästi olevansa Oksasen esittämän suvaitsevaisuuden yläpuolella.

34.22.3 Mädätys

17.2.2016 kiinnitin huomioni vanhaan lankaan, jonka otsikko oli ”Kuvia koulumädätyksestä.”. Lanka oli aloitettu jo joulukuussa 2015, mutta kommentoinnin ansiosta se oli palautunut keskustelualueen etusivulle. Alkuperäinen postaja haluaa langalleen kuvaesimerkkejä koulukirjojen mädätyksestä aina päiväkotikirjoista yliopiston teoksiin asti. Mädätyksellä viitataan tässä tapauksessa oppikirjojen sisältöön, jonka tarkoituksena on edistää suvaitsevaisuutta ja ehkäistä rasismia. Kun tästä ilmiöstä käytetään keskustelualueella termiä mädätys, ei ole vaikeaa arvata, mitä langan aloittaja ja tätä puoltavat nyymit ovat mieltä suvaitsevaisuudesta tai tarkemmin rotujenvälisistä suhteista. Lanka alkoi nyymien siihen liittämällä valokuvalla, joka on yläasteen tai lukion ruotsinkirjasta. Kuvan oppikirjan sivulla näkyy otsikko ”Kärleken har ingen färg”. Tarina kertoo Ruotsiin muuttaneesta ghanalaisesta miehestä, joka rakastuu ruotsalaiseen naiseen. (”Kuvia koulumädätyksestä.” 19.12.2015.) Vaikka langan tarkoitus olisi aiheeseen liittyvien kuvien julkaisu, osoittautuu sanallinen kommentointi huomattavasti suosittumaksi.

Ensimmäinen vastaus koulumädätyslankaan on loistava esimerkki kommentista, josta on vaikeaa päätellä, onko nyymi tosissaan vai ei: ”MÄDÄTYSTÄ!!! VITTU KAIKKI VÄÄRÄN VÄRISET PITÄIS TAPPAA!!!” (”Kuvia koulumädätyksestä.” 20.12.2016, 1). Isoilla kirjaimilla kirjoittaminen on nettikeskusteluetiketin mukaan huutamista (Netiketti). Kyseinen asia on varmasti diginatiiveilla hyvin tiedossa, joten isoilla kirjaimilla kirjoittaminen ja huutomerkkien kohtuuton lisääminen voi olla myös osoitus sarkasmista aihetta kohtaan olettaen, että nyymi on Ylilautaa käyttävä tyypillinen 15-25 -vuotias. Tässä kommentissa myös tappamiseen viittaava asiasisältö on jopa tämän keskustelualueen diskurssin mittapuulla hyvin ala-arvoista. Tähän kommenttiin langan aloittaja ei reagoinut millään lailla. Sen sijaan hän lisäsi kuvan äitiyspakkauksesta ja lisäsi, että lankaan voi laittaa kuvia ”kaikesta virallisesta mädätyksestä”. (”Kuvia koulumädätyksestä.” 22.12.2015.) Mädätyksen spektri laajeni siis päiväkodista aina kehtoon saakka.

Lanka herätti keskustelua. Seuraavassa kommentissa nyymi kysyi, tuntee ko AP jonkinlaista peniskateutta mustia miehiä kohtaan (”Kuvia koulumädätyksestä.” 23.12.2015). Seuraava nyymi

muisteli, ettei hänen käyttämissään yläasteen ruotsin oppikirjoissa vuosina 2007-2010 ollut tällaista ”paskaa” (”Kuvia koulumädätyksestä.” 30.12.2015, 1). Omia yläasteaikojaan muisteleva nyymi muistelee omia kouluajojaan tässä tapauksessa lämmöllä. Nostalgisointi tässä tapauksessa viittaisi toiseuteen, joka ulottuu paitsi kysymykseen suvaitsevaisuudesta mutta myös aikaan ja ikään. Hän kokee saaneensa käydä koulua itselleen mieluisassa ympäristössä, jossa suvaitsevaisuutta ei koulukirjoissa korostettu.

Koulumädätyslangan AP oli jo 19.12.2015 lisännyt toisenkin kuvan lankansa jatkoksi. Kuvassa on ruotsin ainekirjoitustehtävä, jossa tarkoituksena oli kirjoittaa rasisminvastainen teksti kuvitteelliseen sanomalehteen. (”Kuvia koulumädätyksestä.” 19.12.2015, 2). Silmiinpistävin vastaus tähän kuvaan sisälsi toteamuksen, jonka mukaan tällainen tehtävä on oiva keino retoriikan ja argumentoinnin kehittämiseen (”Kuvia koulumädätyksestä.” 21.12.2015, 4). Kommentti sai kolme vastausta, joissa kaikissa sivuutettiin tehtävän mahdollinen opetusarvo tuomitsemalla se liian johdattelevaksi, mikä ei kannusta oppilaita itsenäiseen ajatteluun. Viimeinen kolmesta vastauksesta viittasi tehtävänantoon ja sen idea oli käännetty pääläelleen antisemitistiseen sävyyn: ”Olet kyllästynyt juutalaisten jutkutteluun ja kirjoitat mielipiteesi lehteen. Sinun mielestäsi Hitler oli oikeassa ja muidenkin tulisi oppia näkemään että juutalaisista vapaa maailma olisi kaikkien etu” (”Kuvia koulumädätyksestä.” 21.12.2015, 5; 22.12.2015, 1; 30.12.2015, 2.)

Keskustelu ruotsinkielisen ainetehävästä herätti muutamissa nyymeissä ärtymystä, sillä se ei antanut oppilaille vaihtoehtoa toisenlaisiin mielipiteisiin. Perusopetukseen kuitenkin lain mukaan kuuluu suvaitsevaisuuskasvatus, jonka tarkoituksena on tietysti edistää suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä (Tuomola 2015). Tätä lakiseikkaa nyymit eivät ottaneet huomioon keskustelussaan, sillä ainakaan he eivät suoraan maininneet kyseistä epäkohtaa Suomen lainsäädännössä.

Tässä tapauksessa kyseessä on arkkiesimerkki vertaistiedosta, jossa käyttäjät jakavat toisilleen misinformaatiota, joka käy yksiin heidän kokemusmaailmansa kanssa. Tieto ei siis välttämättä ole platonisesti totta, näissä tapauksissa usein riittää, että tieto tukee nyymien jo olemassa olevia näkemyksiä. Mikäli tieto esitetään selkeästi ja jopa asiantuntevan oloisesti, saavuttaa se todennäköisesti suuremman suosion nyymien keskuudessa.

Mädättäjä-termi esiintyy keskustelualueella säännöllisesti. Termin käyttö on voimakas kannanotto ja sillä viitataan yleisesti suvakkeihin, jotka puolustavat maahanmuuttoa. Tällaiset henkilöt siis toisin sanoen mädättävät suomalaisen yhteiskunnan puolustamalla ja tukemalla valtion uskonnollista ja etnistä diversiteettiä.

4. Johtopäätökset

Kuten todettu, Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella nyymien kirjoituksista heijastuu voimakkaasti rasismi. Rasistisesti kirjoittavat nyymit jakautuvat pääpiirteissään kahteen ryhmään: Ensimmäiseen ryhmään kuuluvien nyymien jakamasta sisällöstä heijastuu voimakkaasti niin islamin kuin maahanmuuttopolitiikan kritisointi. Toisen ryhmän nyymit sen sijaan vaikuttavat suhtautuvan ennakkoluuloisesti moniin ei-suomalaisiin vähemmistöihin, kuten juutalaisiin.

Vertaistietoa tarjottiin kummassakin ryhmässä tasaisesti nettilinkkien ja omien näkemysten muodossa. Suoraa vertaistukea ilmeni selkeimmin langoissa, joissa nyymi kertoi avoimesti jotain omasta elämästään, kuten seksuaalisesta suuntautumisestaan. Ne harvat viestit, joissa rasismia ja keskustelualueen diskurssia selkeästi kritisoitiin, eivät jatkuneet pitkään, tai jos jatkuivat, keskustelu meni nopeasti asiattomaksi.

Yleistäminen ja yksinkertaistaminen ovat keskustelualueella todella yleistä. Yleistys on joko suoraa tai sarkastiseen huumoriin verhottua. Provokatiivinen kirjoitus saatetaan päättää esimerkiksi kyseenalaiseen hymiöön, kuten silmäniskuhymiöön, jonka sisällyttäminen sumentaa tehokkaasti nyymien viestin todellisen tarkoituksen. Aika ajoin huumori saattaa olla hyvinkin mustaa, kuten

vitsailua muslimien eläimiin sekaantumisesta. Juuri tällaisia viestejä tutkijan on syytä lukea tarkkaan, sillä ne saattavat sisältää ovelasti piilotettua kritiikkiä keskustelun alueen rasismista. Todellisia tarkoituksia on kuitenkin hyvin hankalaa selvittää. Minusta paras keino selvittää nämä tarkoituksiperät on lukea seuraavia viestejä ja seurata, miten viestiin reagoidaan.

Nyymien kommentointiaktiivisuuteen vaikuttaa eniten langan aihe. Mikäli aiheesta on kirjoitettu hiljattain, lankaan ei jaeta paljoa sisältöä. Mielenkiintoinen tekemäni havainto on kuitenkin se, että huonolla kieliällä kirjoitetut, liian provokatiiviset langat saivat osakseen kritiikkiä. Eräs syy tähän lienee se, että provokatiiviset, isolla fontilla ja huutomerkkein kyllästetyt langat voidaan nähdä trolleina. Monilla nyymeillä on myös selkeä halu pitää lankojen keskustelut asiallisina.

Kirjoitusten genreissä on kautta linjan yksi yhteinen nimittäjä, propaganda. Nyymit jakavat toisilleen tietoa, johon liittyy aina maahanmuuttokriittisyys ja suora rasismi. Keskustelun alueen propagandistinen tyyli herätti minussa epäilyksen siitä, voisiko keskustelun alue olla jonkinlainen trollien hiekkalaatikko. Käsittelemässäni langoissa on kuitenkin paljon esimerkkejä kirjoituksista, joissa nyymit kertovat huomattavan paljon itsestään ja huolistaan maahanmuuton suhteen. Suvakkihuorista ja Sofi Oksasesta kertovat langat olivat misogyniisia. Informanttini mukaan valtaosa Ylilaudan käyttäjistä on miehiä, joten vastaavanlainen naisviha dialogiselta sävyltään näin jyrkällä keskustelun alueella ei varsinaisesti ole yllättävää, etenkin kun Sofi Oksaseen viitattiin löyhästi maahanmuuttokontekstissa, sillä onhan hän keskustelun alueen standardien mukaan suvakki.

Tutkielmani ohjaajalla heräsi kysymys siitä, voisiko keskustelun alue olla jonkinlainen maahanmuuttajavastaisten trollien hiekkalaatikko. Olin itsekin miettinyt asiaa, sillä asioita käsitellään alueella hyvin yksipuolisesti ja rajusti. Trolleilla on tämän kaltaisilla foorumeilla kaksi päätehtävää: oman agendan ajaminen ja sitä pyrkimys vaikuttaa muiden mielipiteisiin. Minusta trollauksen mahdollisuus on tutkimuksessani otettava huomioon, mutta yhteisöllisyyden tutkimisen kannalta trollauksella tai sen olemattomuudella ei ole merkitystä.

On myönnettävä, että koin välillä turhautumista keskustelun alueen rassistista propagandaa kohtaan. Silloin tällöin koin myös kiusausta osallistua keskusteluun, mutta jo kandidaatintutkielmaa

tehdessäni päätin, etten kirjoita Ylilaudalle mitään. Mikäli olisin paljastanut itseni tutkijana, olisi se ainakin hetkellisesti voinut vaikuttaa epäsuotuisalla tavalla foorumin keskustelussa. Anonyymius on Ylilaudalla lähes ehdotonta, ja päätin kunnioittaa tätä normia.

Kaiken sen rasistisen vihakirjoittelun ja toisinajattelijoiden yksimielisen vaientamisen lomassa Maahanmuutto ja monikulttuuri -keskustelualueella nyymit osoittivat sivuston anonyymiudesta huolimatta paljon yhteisöllisyyttä vertaistuen ja -tiedon muodossa. Tämän lisäksi joillain langoilla ilmeni jopa järkevää dialogia turvapaikanhakijoihin ja islaminuskoon liittyen. Juuri nämä keskustelut tekivät tutkimustyöni antoisaksi. Tutkielmani aineisto-osuuden tehtyäni olen silloin tällöin vierailut keskustelualueella vain todetakseni, että alueen langat ovat pysyneet hyvin samanlaisina kuin keväällä 2016.

Lähteet

Aamulehti 2013. Tamperelaisen natsitervehdys oli liikaa: PS:n puoluehallitus haluaa erottaa Hirvisaaren. (viitattu 3.2.2016)

Aamulehti 2015. Turvapaikanhakijat ovat oppineet syömään Tampereella puuroa - paljon hilloa ja kanelisokeria.

<http://m.aamulehti.fi/kotimaa/turvapaikanhakijat-ovat-oppineet-syomaan-tampereella-puuroa-paljon-hilloa-ja-kan?v=1> (viitattu 4.2.2016)

Aamulehti 2015. Nikkilä, M. Kadulla partioiva miesjoukkio hämmentää Kemissä: ”Yhteisössä on huolta ja pelkoa omista”. <http://www.aamulehti.fi/juttuarkisto/?cid=1195001319693> (viitattu 11.3.2016)

Ackland, R. 2013. Web Social Science. Concepts, Data and Tools for Social Scientists in the Digital Age. London: Sage.

Anhava, J. 1998. *Maailman kielet ja kielikunnat*. Gaudeamus.

Amit, V. (toim.) 2001: *Realizing Community: Concepts, Social Relationships and Sentiments*. London: Routledge.

Bauman, Z. 1997. *Sosiologinen ajattelu*. Tampere: Vastapaino.

Burr, V. 2004. *Social Constructionism*. London: New York: Routledge.

Carey, J.W. 1989. *Communication as culture*. New York, London: Routledge.

Demokraatti 2016. Poliisi: MV-”lehti” uusien rikosepäilyjen kohteena.

<https://demokraatti.fi/poliisi-mv-lehti-uusien-rikosepailyjen-kohteena/> (viitattu 1.8.2016)

Epstein, J.S. 1998. *Adolescents and their music; If It’s too Loud, You’re Too Old*. New York: Garland.

Fairclough, N. 1995. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.

Haasio, A. 2015. *Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon "pienessä maailmassa"*. Tampereen yliopisto.

Hall, S. 1999. *Identiteetti*. Tampere. Vastapaino.

Haverinen, A. 2009. *Trobriand-saarilta internetiin – antropologisen kenttätöön haasteita*

virtuaalisessa ympäristössä – *Jargonia, elektroninen julkaisu*. Helan tutkijat ry.
16/2009http://research.jyu.fi/jargonia/artikkelit/jargonia16_haverinen.pdf

Ilkka 2015. Vainio, J. Poliisi käynnisti uuden ohjelman: Maahanmuuttajia yllytetään poliisikoulutukseen.
<http://m.ilkka.fi/uutiset/kotimaa/poliisi-k%C3%A4ynnisti-uuden-ohjelman-maahanmuuttajia-yllytet%C3%A4%C3%A4n-poliisikoulutukseen-1.1967907> (viitattu 5.2.2016)

Iltalehti. 2016. Saari, T. Mohamed kertoo totuuden Isis-järjestöstä. http://www.iltalehti.fi/pakolaiskriisi/2016020121046811_cm.shtml (viitattu 4.2.2016)

Iltalehti 2011. Parkkari, J. Törkeä, törkeämpi Ylilauta.
http://www.iltalehti.fi/digi/2011100614498994_du.shtml (viitattu 2.1.2013)

Iltalehti 2011. Supo tutkii Seppo Lehdolle langetettua uhkausta.
http://www.iltalehti.fi/uutiset/2011091714403689_uu.shtml (viitattu 5.2.2016)

Kaleva 2015. Juupaluoma, J. Turvapaikanhakijat valittivat saamastaan ruuasta - katso esimerkki ruokalistasta.
<http://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/turvapaikanhakijat-valittivat-saamastaan-ruuasta-oulussa-katso-esimerkki-ruokalistasta/708426/> (viitattu 4.2.2016)

Kozinets, R. 2010. Netnography: Doing Ethnographic Research Online. London: Sage.

Kaunismaa, P. 1997. Mitä on kollektiivinen identiteetti? Teoksessa Puheenvuoroja identiteetistä: Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen. Toim. Kalle Virtapohja. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Lapin Kansa 2016. Nikkilä, M. Soturit partioivat Kemissä - poliisi ei kaipaa apua.

<http://www.lapinkansa.fi/lappi/soturit-partioivat-kemissa-poliisi-ei-kaipaa-apua/> (viitattu 12.3.2016)

Maffesoli, M. 1996. The time of the tribes: The decline of individualism in mass society. London: Sage.

MTV 2016. Hannula, P. Perussuomalaisten poliitikko irvaili virpomassa olleille muslimilapsille Facebookissa.

http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/perussuomalainen-poliitikko-irvaili-virpomassa-olleille-muslimilapsille-facebookissa/5799722_(viitattu 21.3.2016)

Netiketti. <https://users.edu.turku.fi/anniste/valentinus/netiketti.htm> (viitattu 17.2.2016)

Rheingold, H. 1993. Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier. Reading, Mass.: Addison-Wesley Publishing Company.

Savon Sanomat 2016. Patrakka, J. Odinin soturit partioineet kuukauden Kuopion kaduilla.

<http://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Odinin-soturit-partioineet-kuukauden-Kuopion-kaduilla/741759?pwbi=77e8ae9e85203941ffe2be445a42b02c> (viitattu 11.3.2016)

The JIDF. <http://www.thejidf.org/> (viitattu 10.2.2016)

Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tie_001_fi.html (viitattu 9.11.2015)

Turun Sanomat 2015. Tuomola, S. Koti ei voi kieltää suvaitsevaisuuden opetusta koulussa.
<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/830391/Koti+ei+voi+kieltaa+suvaitsevaisuuden+opetusta+kouluissa>
a (viitattu 17.2.2016)

Tönnies, F. 1974. Community and society. London: Routledge.

Urbaani sanakirja. <http://urbanisanakirja.com/word/elamankoulu/> (viitattu 31.1.2016)

Uusi Suomi 2015. Raatikainen, P. Maahanmuuttokeskustelu kärjistyy? - ”Tätä kukaan ei selvästi kerro”
<http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/108267-maahanmuuttokeskustelu-karjistyy-tata-kukaan-ei-selvasti-kerro>
(viitattu 21.3.2016)

Väestöliitto.

http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/
(viitattu 3.12.2015)

Weinstein, D. 1994. Expendable Youth: the rise and fall of youth in culture. Teoksessa J.S. Epstein(toim.), Adolescents and Their Music: If It's Too Loud, You're Too Old. New York: Garland.

Widescreen 2015. Haasio, A. Vertaistukea verkosta – Hikikomero-keskustelupalsta sosiaalisesti vetäytyneiden tiedonhankintakanavana.
<http://widerscreen.fi/numerot/2015-3/vertaistukea-verkosta-hikikomero-keskustelupalsta-sosiaalisesti-vetaytyneiden-tiedonhankintakanavana/>
(viitattu 1.3.2016)

Yle Uutiset. 2016. Oksanen, S. Isisin rahahanat suljettava. <http://yle.fi/uutiset/3-8761444> (viitattu 24.3.2016).

Yle uutiset. Koivisto, M. 2016. Twitterillä menee huonosti - #Teemugate osoittaa miksi.
http://yle.fi/uutiset/twitterilla_menee_huonosti__teemugate_osoittaa_miksi/8635121 (viitattu 1.2.2016)

Ylex. Tikkanen, S. 2015. Elämäm koulusta opittua! Life
!!!http://yle.fi/ylex/uutiset/elamam_koulusta_opittua_life_/3-8025209 (viitattu 31.1.2016)

Liite 1

